

قدرت نرم انقلاب اسلامی و تأثیر آن بر بیداری اسلامی در جهان

دکتر حمید حاذق نیکرو

مقدمه

فروپاشی نظام چندهزار ساله شاهنشاهی در ایران در پرتو شکل‌گیری و پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، منجر به برهم خوردن معادلات ابرقدرت‌ها در جهان شد. به نوعی قدرت‌های استکباری با چالش بسیار مهمی مواجه شدند. پیروزی انقلاب اسلامی در دهه‌های پایانی قرن بیستم، نویدبخش جان‌ها و دل‌های آزاده در سراسر جهان گردید و موجب ایجاد امید و تحرک در قشر عظیمی از ملل به‌جان آمده از ستم جباران و ظالمان عالم شد. انقلابی که در بطن خود با رویکرد ایجابی، استقلال‌طلبی و هویت‌یابی دینی، یکتاپرستی جهانی بر پایه دینی برتر و عالم‌گیر را نوید داد و در رویکرد سلبی خود واگرایی را در اردوگاه غرب و به دنبال آن، حذف نظام دوقطبی و در ادامه تک‌قطبی تعریف‌شده در نظام بین‌الملل را به ارمغان آورد. انقلاب اسلامی باز در رویکرد ایجابی خود موجب تولید و تقویت قدرت نرم اسلام و در رویکرد سلبی آن موجب زوال و کم‌اثر شدن قدرت نرم دول سلطه‌طلب عالم یعنی امریکا و اتحاد جماهیر شوروی سابق در صحنه بین‌الملل گردید. انقلاب اسلامی با توجه به ماهیت





انقلاب اسلامی با توجه به ماهیت فرهنگی و نرم خود پس از پیروزی، پیامدهای مختلفی را در بین مراکز استراتژیک، علمی، آموزشی، پژوهشی، تحقیقاتی و بالطبع در بین نخبگان و اندیشمندان و همچنین عامه مردم دنیا ایجاد نمود. این پیامدها به تناسب کشورها، مردم و نخبگان متفاوت بود. برخی آن را طلیعه رحمت الهی و مایه امید و الگوی مبارزه با ظلم و استکبار دانستند. این طیف از مخاطبان، اندیشمندان آزاده، مستقل، مبارز به ویژه در جهان اسلام را شکل می‌داد و بر اساس همین دیدگاه نیز به توجه و اظهار نظر پرداختند و در ادامه نیز به ترویج و حمایت از انقلاب اسلامی مبادرت کردند.

فرهنگی و نرم خود پس از پیروزی، پیامدهای مختلفی را در بین مراکز استراتژیک، علمی، آموزشی، پژوهشی، تحقیقاتی و بالطبع در بین نخبگان و اندیشمندان و همچنین عامه مردم دنیا ایجاد نمود. این پیامدها به تناسب کشورها، مردم و نخبگان متفاوت بود. برخی آن را طلیعه رحمت الهی و مایه امید و الگوی مبارزه با ظلم و استکبار دانستند. این طیف از مخاطبان، اندیشمندان آزاده، مستقل، مبارز به ویژه در جهان اسلام را شکل می‌داد و بر اساس همین دیدگاه نیز به توجه و اظهار نظر پرداختند و در ادامه نیز به ترویج و حمایت از انقلاب اسلامی مبادرت کردند. این توجه و تبلیغ تأثیر بسزایی در مخاطبان دانشجویی و عامه مردم در کشورهای مختلف به ویژه جهان اسلام گذاشت. مسئله ما در این مقاله بررسی و تبیین ابعادی از قدرت نرم انقلاب اسلامی است که به نوعی تأثیر

آن موجب تحرک، تشدید و تقویت بیداری در جهان و به ویژه بیداری اسلامی در جهان اسلام گردیده است. برای رسیدن به حداقل پاسخ‌ها مبادرت به بیان تأثیرات و پیامدها در سطوح مختلف جوامع منطقه‌ای و جهانی از منظر و دیدگاه نخبگان و اندیشمندان غربی و شرقی، مسلمان و غیر مسلمان خواهیم نمود. در ادامه ضمن ارایه کلیاتی در خصوص کلیدواژه‌های به کار گرفته شده در عنوان همچون انقلاب اسلامی، قدرت نرم و بیداری اسلامی، به درج نظریات پرداخته و سپس ابعادی از قدرت نرم انقلاب اسلامی و منابع مرتبط با بیداری اسلامی را بر خواهیم شمرد.

قدرت نرم انقلاب اسلامی در نگاه اندیشمندان

۱. جان فوران

اظهار نظر برخی از اندیشمندان در باب انقلاب و تأثیراتش بسیار مهم به شمار می‌رود زیرا این نوع از دیدگاه‌ها برای توجه دادن حکومت و سازمان‌های مختلف

به موضوع انقلاب ایران و تأثیرات آن بر منافع دول سلطه طلب محسوب می شود. از جمله این صاحب نظران، جان فوران (John Foran) ایران شناس امریکایی که خود جزو انقلاب شناسان نیز محسوب می شود، می باشد که دارای آثار متعددی در زمینه نظریه های انقلاب و ایران است که در اینجا بخشی از مقاله^۱ او جهت ورود به این بخش درج می شود. او در خصوص تأثیر انقلاب این گونه می نویسد:

حوادث دراماتیک سال های ۱۹۷۸-۱۹۷۹ در ایران و طوفانی که در نتیجه آن برخاست، امواج تکان دهنده ای را متوجه ایالات متحده امریکا، سیاست سازان بین الملل و نیز محافل آکادمیک و دانشگاهی نمود که تا به امروز نیز ادامه دارد؛ آنچه که به علاوه به طور مستقیم یا غیر مستقیم زندگی میلیون ها انسان را در سراسر جهان تحت تأثیر قرار داد؛ قبل از ۱۹۷۸ ایران جایگاهی قابل توجه را در افکار عمومی، رسانه های گروهی یا مراکز تحقیقاتی آکادمیک به خود اختصاص نمی داد. البته این کشور موضوع منافع قابل توجه کمپانی های چندملیتی نفتی، کارخانه های اسلحه سازی و محافل رده بالای سیاسی ایالات متحده امریکا بوده، ولی روابط اقتصادی و استراتژیک گسترده با این کشور تا حد زیادی از انظار عمومی دور نگه داشته می شد. آنچه که با این نقطه نظر تقریباً اجتماعی حمایت می شد که ایران یک هم پیمان بسیار استوار باثباتی است که هیچ امر هشدار دهنده ای در آینده قابل پیش بینی در آن مشاهده نمی شود.^۲

در بیان جان فوران تأثیر گذاری به عنوان امواج تکان دهنده نه تنها برای سیاستمداران و محافل دانشگاهی بلکه بر زندگی میلیون ها انسان در سراسر دنیا مطرح شده است که در نوع خود کم نظیر تلقی می شود.

۲. جان ال. اسپوزیتو

از جمله نویسندگان غربی می توان به جان ال. اسپوزیتو اشاره نمود که کتابش تحت عنوان *انقلاب ایران و بازتاب جهانی آن* در ایران ترجمه و منتشر شده است. اگر چه این کتاب در حمایت یا تأیید انقلاب اسلامی نوشته نشده است، بلکه یک بررسی علمی طرفدارانه از غرب نگاشته شده اما برخی از واقعیت ها را در خصوص تأثیر انقلاب بیان

1. John Foran (Ed.), *A Century of Revolution Social Movement in Iran*, London, VCL press, Introduction.

۲. منوچهر محمدی، *بازتاب جهانی انقلاب اسلامی*، تهران، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۷، ص ۴۴.





نموده است. او در بخش پایانی کتاب خود به تأثیرات کلی انقلاب در مناطق مختلف پرداخته که درج بخشی از دیدگاه‌های نویسنده خالی از لطف نخواهد بود. او بیشتر به الگوگیری نخبگان از انقلاب توجه نموده است:

از فردای پیروزی انقلاب، بسیاری از دانشجویان مسلمان، بدون توجه به وابستگی‌های فرقه‌ای خود، ایران را به چشم سرمشق خود دیدند. بدین ترتیب دانشجویان سنی «الجماعه الاسلامیه» در دانشگاه قاهره اعلام کردند انقلاب مردم ایران... شایسته بررسی عمیق است تا از آن درس بگیریم، انگیزه کسب کنیم و از این سرمشق بهره‌مند شویم. در حقیقت، هم نخبگان و هم عموم مردم این انقلاب را به ندرت یک پیروزی شیعی می‌شمردند. بسیاری از مسلمانان، آن را غلبه اسلام بر نیروهای اهریمنی و پیروزی جهان سوم بر امپریالیسم امریکا می‌دانستند.^۱

اسپوزیتو در ادامه مبحث مرتبط خود، بازتاب جهانی انقلاب اسلامی را به چهار شکل دسته‌بندی و ارائه می‌نماید که هر شکل آن از دیدگاه خاص او بیان می‌شود:

بازتاب جهانی انقلاب ایران چهار شکل داشته است. نخست، در دو کشور (لبنان و بحرین) دخالت ایران ملموس و چشمگیر بوده است؛ دوم، در تعداد بیشتری از کشورها، الگوی ایران و تشویق‌های این کشور جریان‌های سیاسی-اسلامی پیشین را تقویت کرده و شتاب بیشتری بخشیده است (مصر، تونس، نیجریه، اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، پاکستان و فیلیپین)؛ سوم، ایران نقش عام‌تری در برانگیختن ایدئولوژی و تفکر سیاسی-اسلامی ایفا کرده است. (مصر، سودان، مالزی و اندونزی)؛ چهارم، الگو و فعالیت‌های ایران دلیل و بهانه لازم را فراهم آورده است تا بعضی حکومت‌ها (عراق، مصر، تونس و اندونزی) جنبش‌های اسلام‌گرای مخالف را مهار و سرکوب کنند.^۲

در نظر بیان شده اسپوزیتو، توجه بیشتر به الگوپردازی انقلاب و تأثیر زیربنایی در حوزه تفکر و ایدئولوژی مدنظر قرار گرفته است. او در ادامه به بحث وحدت‌بخش بودن انقلاب یا اینکه این انقلاب مورد توجه همه قشرها از مذاهب مختلف در بین مسلمانان قرار

۱. جان. ال. اسپوزیتو، *انقلاب ایران و بازتاب جهانی آن*، ترجمه محسن مدیرشانه‌چی، تهران، باز، ۱۳۸۸، ص ۳۲۷.
۲. همان، ص ۳۳۱.

گرفته و عامل شتاب بخش برای انقلابیون دیگر کشورها محسوب شده است، می پردازد:

آنچه را که نمی توان در خصوص انقلاب اسلامی نادیده گرفت، بعد و چهارچوب فرهنگی و نرم آن است که اکثر صاحب نظرانی که اظهار نظر کرده اند به نوعی به آن اشاره نموده و این ویژگی انقلاب اسلامی را با اهمیت بر شمرده اند مستقیم. این نکته به ویژه در دوره

آغازین پس از انقلاب صادق بود که سنی و شیعه در سراسر جهان اسلام، شهادت و ایمان انقلابیون را می ستودند و ایران با بنیادگرایی و احیاگری اسلامی مترادف شمرده می شد. الگوی ایران برای فعالان مسلمان محلی عامل شتاب دهنده ای بود و آنان می دیدند که نگرانی های آنان، اینک نه منحصر به فرد است و نه لاینحل. شورش های سیاسی خودجوشی در مکان های مختلفی همچون عربستان سعودی، پاکستان، کویت و بحرین روی داد. نمایندگانی از سازمان های اسلامی خاورمیانه و جنوب و جنوب شرقی آسیا بلافاصله پس از انقلاب به تهران سفر کردند.^۱

۳. جان.دی. استمپل

انقلاب اسلامی در عصر فراموشی خدا، دین و معنویت، ظهوری طوفنده بر پایه توحید و دینی برتر پایه عرصه افکار و قلوب میلیون ها انسان خسته و وامانده از عدل، معنویت و دین، گذاشت و ظهور مذهب را نوید بخشید. مصداق این نگاه، نوشته وابسته سیاسی سفارت امریکا در ایران در جریان انقلاب اسلامی آقای جان. دی. استمپل در کتابی که تحت عنوان *درون/انقلاب/ایران*، که در دهه ۷۰ ترجمه و چاپ شده می باشد او بررسی خود را چنین تحریر نموده است:

از نظر تاریخی، مهم ترین پیامد انقلاب ممکن است اثبات ظهور مذهب به عنوان یک نیروی مهم سیاسی باشد. با در هم آمیختن ایدئولوژی حکومت الهی و قدرت انبوه مردم بر مبنای درست، شق دیگری از انقلاب ارایه می شود که مارکسیسم و دیگر نمونه ها را تکامل می بخشد. این طریقی است که قدرتی دیگر مبتنی بر توجیهی متفاوت جانشین قدرت و مشروعیت شاه و یا هر رهبر غیر مذهبی دیگر می شود، و از نظر





موضوعی هدف خود را بدون توسل به خشونت به انجام می‌رساند. در این حالت بنیادگرایان اثبات کردند که حتی یک نیروی مسلح قدرتمند می‌تواند از درون متلاشی شود. مهم‌ترین عامل مضطرب‌کننده در مورد جنبش اسلامی (امام) خمینی (ره)، دکتترین جنبش نیست، بلکه بسیج مؤثر آن بود که گروه‌های مختلف اجتماعی را برای حمایت از یک حکومت اسلامی در یک سازمان سیاسی متشکل کرد. برتری روحانیت، آنچنان که (امام) خمینی ادعا کرد، نشان ضمنی به مبارزه طلبیدن دولت‌های غیر مذهبی در همه جا است. اگر این پدیده به موجودیت و مقاصد خود ادامه دهد، روش دیرین غربی بر جدایی حکومت و کلیسا تغییر خواهد کرد.^۱

۴. هنری کسینجر

هنری کسینجر استراتژیست معروف و مؤثر امریکا تأثیر انقلاب اسلامی را بیشتر در جهان اسلام و آن هم به دنبال پیروزی ملت ایران در هشت سال دفاع مقدس می‌داند؛ هر چند او گسترش انقلاب در جهان را گسترش رادیکالیسم اسلامی می‌نامد اما نمی‌تواند این تأثیرات را نادیده بگیرد. دیدگاه او که در کتاب *درون/انقلاب/ایران* نوشته استمپل قید شده چنین است:

پیروزی ایران در جنگ [جنگ تحمیلی عراق علیه ایران] عقاید رادیکالیسم اسلامی را از جنوب شرقی آسیا تا سواحل اقیانوس اطلس گسترش خواهد داد.^۲

آنچه را که نمی‌توان در خصوص انقلاب اسلامی نادیده گرفت، بعد و چهارچوب فرهنگی و نرم آن است که اکثر صاحب‌نظرانی که اظهار نظر کرده‌اند به نوعی به آن اشاره نموده و این ویژگی انقلاب اسلامی را با اهمیت بر شمرده‌اند.

۵. احمد بن بلا

احمد بن بلا از رهبران و رئیس‌جمهور پس از استقلال الجزایر، انقلاب اسلامی را یک انقلاب فرهنگی و با تأثیر فرهنگی در خارج از ایران می‌داند او معتقد است:

آنچه برای من در مورد انقلاب ایران مهم است، این است که برای نخستین بار انقلابی با طرح فرهنگی تولد یافته است و قبل از هر چیزی

۱. جان دی استمپل، *درون/انقلاب/ایران*، ترجمه منوچهر شجاعی، تهران، رسا، ۱۳۷۸، ص ۴۳۶-۴۳۵.
۲. همان، ص ۱۱۵.

در کلام دوست و دشمن عظمت انقلاب و تفاوت آن با سایر انقلاب‌ها، تحركات سياسى، اجتماعى، اعتقادى و فرهنگى در دنيا كاملاً مشهود است. اين تفاوت نشانگر خصوصيات و ويژگى‌هاى منحصر به فرد انقلاب اسلامى است. اين ويژگى‌ها نشئت گرفته از شاخص‌ها و مؤلفه‌هاى چون اسلامى بودن، فرهنگى بودن، مردمى بودن و ضد ظلم و استكبار و سلطه بودن مى‌باشد

يك انقلاب فرهنگى است و بازتاب اين انقلاب در خارج از ايران نيز در همين زمينه و از اين نقطه نظر قابل مطالعه و جالب توجه است. انقلاب اسلامى ايران در قلب‌ها جاى دارد؛ به ويژه در قلب جوانان دنياى عرب در الجزاير، تونس، مغرب، سوريه و...^۱

آنچه در ديدگاه بن بلا قابل اهميت است، نگاه عميق ايشان به نوع تأثير گذارى انقلاب اسلامى است كه در دو محور اساسى قابل تأمل است.

ابتدا تأثير پذيرى قلبى؛ كه اينگونه تاثيرات ماندگارى طولانى داشته و مخاطب را در مسير مبارزه پايدارتر مى‌نمايد و محور دوم تاثير پذيرى جوانان است كه آن هم به دليل ويژگى‌هاى جوانان از اهميت بالايى برخوردار است. حبيب شطى دبير اسبق كنفرانس اسلامى، بعد ديگر از ابعاد نرم و فرهنگى انقلاب اسلامى را مورد توجه قرار داده و آن را اينگونه بيان نموده است:

انقلاب ايران به همه نشان داد كه اسلام چقدر قدرتمند است و اينكه ايمان مى‌تواند به مسلمين كمك كند تا به حكومت دلخواه خود برسند... ما مى‌خواهيم جامعه جديدي بر مبناي اصول اسلامى بسازيم و اميدواريم انقلاب اسلامى ايران مدل و الگوى ما قرار گيرد.^۲

نگاه به آنچه در ذيل عنوان انقلاب اسلامى در نگاه انديشمندان كه ذره‌اى از هزاران اظهار نظر در خصوص انقلاب اسلامى مى‌باشد، نشان دهنده عظمت، اقتدار استثنايى و يگانه بودن انقلاب اسلامى بعد از ظهور اسلام ناب محمدى (ص) مى‌باشد. در كلام دوست و دشمن عظمت انقلاب و تفاوت آن با ساير انقلاب‌ها، تحركات سياسى، اجتماعى، اعتقادى و فرهنگى در دنيا كاملاً مشهود است. اين تفاوت نشانگر خصوصيات و ويژگى‌هاى منحصر به فرد انقلاب اسلامى است. اين ويژگى‌ها نشئت گرفته از شاخص‌ها و مؤلفه‌هاى چون اسلامى بودن، فرهنگى بودن، مردمى بودن و ضد ظلم و

۱. همان، ص ۹۹-۹۸.
۲. همان، ص ۱۰۱-۱۰۰.





استکبار و سلطه بودن می‌باشد. این شاخص‌ها برای انسان به ستوه آمده از ستمگری ستم‌پیشگان انسان‌نما و وازده از دنیای مدرن وابسته به تراست و کارتل‌های چپاولگر، خسته از بی‌عدالتی، ریا و نفاق حاکم بر شئون زندگی و دل‌زده از سبک زندگی ماشینی بی‌روح و احساس، دارای جذابیت و امیدآفرین و نشاط‌برانگیز است که نیاز به تحمیل آن با قدرت نظامی یا تطمیع اقتصادی نیست بلکه مبتنی بر جذابیت، پذیرش قلبی و داوطلبانه و از طریق همکاری خودخواسته است و این همان راز قدرت نرم است؛ قدرتی که در اسلام ناب موج می‌زند و انقلاب اسلامی سرشار از آن می‌باشد؛ که اگر به درستی ترویج و معرفی و عمل شود ذهن و قلبی از آن روی گردان نخواهد بود.

مفهوم قدرت نرم

قدرت واژه‌ای شناخته‌شده در بین گروه‌های مختلف مخاطبان از نخبه تا عامه مردم می‌باشد که هر کدام به تناسب دیدگاه‌ها، گرایش‌ها و محیط‌های درونی و پیرامونی خود آن را فهم نموده و از آن تلقی خاص خود را دارند. بر همین اساس تعاریف فراوان علمی در حوزه‌های سیاسی، فرهنگی، جامعه‌شناختی، روان‌شناختی و... ارائه شده دارد. جوزف نای قدرت را این‌گونه بیان نموده است:

قدرت، یعنی توانایی تأثیرگذاری در رفتار دیگران به گونه‌ای که موجب اتفاق افتادن آن چیزی که می‌خواهیم شود. بنابراین به طور خاص تر قدرت، قابلیت نفوذ در رفتار دیگران به منظور حصول نتایج دلخواه می‌باشد.^۱

اما این مقاله با مفهوم عام یا خاص قدرت کاری نداشته بلکه به دنبال تبیین و برشماری ابعادی از قدرت نرم انقلاب اسلامی که تأثیرش بر بیداری اسلامی مشهود و معلوم است، می‌باشد. بنابراین برای ورود به این بحث نیاز به آرایه مفاهیم و کلیاتی در خصوص قدرت نرم می‌باشد. انبوهی از واژه‌ها با مرور زمان و فعل و انفعالات سیاسی، اجتماعی و دگرگونی‌های تاریخی در کشورهای مختلف در ادبیات سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و... ورود یافته و افزوده می‌شود که با به کارگیری و تکرار آن به موضوع و کلیدواژه‌های متداول تبدیل می‌گردد. در حالی که عمل مرتبط با این کلیدواژه‌ها و مفاهیم مطرح‌شده، پدیده جدید نبوده بلکه در عمل در دوران‌های مختلف بشری ساری و جاری بکارگیری آن

۱. جوزف نای، قدرت نرم/ ابزارهای موفقیت در سیاست بین‌الملل، ترجمه سید محسن روحانی و مهدی ذوالفقاری، تهران، دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۸۷، ص ۳۸.

متداول بوده است و فقط تفاوتش در عدم استعمال آن عمل با این مفاهیم یا واژه‌ها و لغات بوده است. قدرت نرم هم از این مقوله مستثنی نیست.

شناسایی جنبه‌های نرم قدرت، امر جدیدی نیست. با این حال، امروزه با مفاهیم جدیدی روبه‌رو هستیم که با واگویی کردن واقعیت‌های دیرین، به دلیل بهره‌گیری از فضای سیاسی یا گفتمانی مساعد، خود را به عنوان کشف‌هایی نوظهور معرفی کرده‌اند.

قدرت نرم بر قابلیت شکل دادن به علایق دیگران تکیه دارد؛ به بیان دیگر، قدرت نرم توانایی تغییر داوطلبانه اولویت‌هاست. شما می‌توانید به منظور تغییر اولویت‌های حریف، به جای توسل به زور یا پاداش، این اولویت‌ها را محدود کنید؛ بدین صورت که آنها را طوری بچینید که برخی آرزوهایش، غیر واقعی‌تر از آن به نظر آید که قابل پیگیری باشد. اگر او بدون هیچ تهدید صریح یا انجام معامله‌ای متقاعد شود که با اهدافتان همراه گردد، یعنی اگر رفتار او به وسیله یک جذابیت قابل مشاهده اما غیر محسوس تعیین شود آنگاه باید گفت که قدرت نرم محقق شده است.

آنچه در بحث قدرت نرم مهم است دو محور اصلی است. نخست بکارگیری قدرت نرم در سیاست خارجی است که می‌تواند حریف و عامه مردم را در دیگر کشورها تحت تأثیر قرار دهد. دوم منابع قدرت نرم است که مهمترین آن فرهنگ به شمار می‌رود؛ که جوزف نای مهمترین منابع قدرت را فرهنگ - دسته‌ای از ارزش‌ها و اعمال که به یک جامعه معنا می‌بخشد - کشور اعمال‌کننده دانسته و دیگر منابع را شامل ارزش‌های سیاسی و سیاست خارجی می‌داند. اما اگر ما وزنه اصلی انقلاب اسلامی را فرهنگی بدانیم که این‌گونه هست، آنگاه نیاز است فرهنگ را از بیان شخصیت‌های انقلاب تعریف نموده و منابع قدرت نرم انقلاب اسلامی را متناسب با آن تعاریف ارایه نماییم. حضرت امام خامنه‌ای فرهنگ را مایه حیات، فراگیر، درونی و بیرونی، سیاسی، هویت‌بخش و شناسنامه یک ملت معرفی نموده‌اند:

فرهنگ مثل آب و هواست؛ فرهنگ، یعنی همین رسوم و آدابی که بر

قدرت نرم انقلاب اسلامی، نشئت گرفته از فرهنگ شامل اعتقادات، باورها، تفکرات، ایمان، ذهنیات، اندیشه و ذخیره‌های فکری و ذهنی ملت ایران که مبتنی بر اسلام ناب محمدی (ص) است می‌باشد و این مؤلفه‌ها موجب پذیرش و تأثیرگذاری انقلاب اسلامی بر نخبگان و احاد مردم در سراسر دنیا به ویژه در جهان اسلام گردید که بیش از یک دهه است از آن به عنوان بیداری اسلامی یاد می‌شود





بیداری اسلامی زنده شدن دوباره در پرتو اسلام اصیل و تجدید حیات اسلام معنا می‌دهد که در پناه آن، استقلال، عدالت و همه آموزه‌ها و ارزش‌های متعالی الهی، بار دیگر زنده می‌شود یا حیات می‌یابد. بیداری یا احیاءگری اسلامی نوعی اصلاح‌گری دینی است، البته نه آن اصلاح دینی اتفاق‌افتاده در غرب. به سخنی دیگر، بیداری اسلامی مهجوریت‌زدایی از دین یا بازپیرایی و اخوانی‌گزاره‌ها و آموزه‌های اسلامی از اجمال و ابهاماتی است که بر سیمای دین نشسته است

زندگی من و شما حاکم است.^۱ فرهنگ، یعنی باورها و اعتقادات ما و چیزهایی که زندگی شخصی و اجتماعی و داخل خانه و محیط کسب یک جامعه با آنها روبه‌روست.^۲ با توجه به تعاریف آورده شده می‌توان گفت قدرت نرم انقلاب اسلامی، نشئت گرفته از فرهنگ شامل اعتقادات، باورها، تفکرات، ایمان، ذهنیات، اندیشه و ذخیره‌های فکری و ذهنی ملت ایران که مبتنی بر اسلام ناب محمدی (ص) است می‌باشد و این مؤلفه‌ها موجب پذیرش و تأثیرگذاری انقلاب اسلامی بر نخبگان و آحاد مردم در سراسر دنیا به ویژه در جهان اسلام گردید که بیش از یک دهه است از آن به عنوان بیداری اسلامی یاد می‌شود.

مفهوم بیداری اسلامی

بیداری به معنای حیات و زندگی است و نیز به معنای فعال شدن هوش (آگاهی) به کار می‌رود و اسلامی به مفهوم تبعیت و پیروی از آموزه‌های برترین دین الهی است؛ در نتیجه، بیداری اسلامی به معنی حیات برتر (برین) یا تلاش برای دستیابی به آن است... به بیان دیگر، بیداری اسلامی زنده شدن دوباره در پرتو اسلام اصیل و تجدید حیات اسلام معنا می‌دهد که در پناه آن، استقلال، عدالت و همه آموزه‌ها و ارزش‌های متعالی الهی، بار دیگر زنده می‌شود یا حیات می‌یابد. بیداری یا احیاءگری اسلامی نوعی اصلاح‌گری دینی است، البته نه آن اصلاح دینی اتفاق‌افتاده در غرب. به سخنی دیگر، بیداری اسلامی مهجوریت‌زدایی از دین یا بازپیرایی و اخوانی‌گزاره‌ها و آموزه‌های اسلامی از اجمال و ابهاماتی است که بر سیمای دین نشسته است.^۳ درباره تعریف بیداری اسلامی در بین اندیشمندان و پژوهشگران، وفاق وجود ندارد.

۱. بیانات مقام معظم رهبری در نماز جمعه تهران، ۱۳۶۹/۱/۱۰، فرهنگ و عرصه‌های فرهنگی، تهران، مؤسسه قدر ولایت، ۱۳۸۸، ص ۲۵.
۲. همان.

3. <http://tooba.net/Magazines/Show/60/9-2>

آنچه در تعابیر بعضی از نوشته‌ها می‌توان یافت این است که از آن به اصلاح دینی و احیاگری تعبیر شده است که در عربی به الصحوه الاسلامیه، البعث الاسلامی، التیار الاسلامی والحر که الاسلامیه نام برده می‌شود. از بیداری اسلامی به پدیده‌ای اجتماعی تعبیر می‌کنند که به معنای بازگشت بیداری و هوشیاری امت اسلامی است تا به خودباوری برسد و به دین و کرامت و استقلال سیاسی، اقتصادی و فکری خود مباحث کرده و در راستای ایفای نقش طبیعی خود به عنوان بهترین امت برای مردم تلاش کند. به تعبیر دیگر می‌توان منظور از بیداری اسلامی را مجموعه‌ای از باورهای دینی دانست که در دوره کنونی در میان مسلمانان عالم شیوع پیدا کرده است.

حال با توجه به مطالب پیش گفته، برخی از ابعاد قدرت نرم انقلاب اسلامی را که به نوعی در بیداری اسلامی تأثیر داشته برشماری می‌شود و متناسب با آن مستنداتی ارائه می‌گردد.

قدرت نرم، رهبری امام خمینی و تأثیر آن بر بیداری اسلامی

فرهنگ هویتی در کشورهای خاورمیانه، دین مبین اسلام است؛ اما تلاش‌های فرهنگی و سیاسی دشمنان اسلام در طول یک قرن و نیم گذشته در این راستا بود که «اسلام را به کلی از عرصه زندگی جامعه بیرون رانده و با طرح نظریه جدایی دین از سیاست، دینداری را فقط پرداختن به عبادت و اعمال شخصی قلمداد کنند و با حذف اسلام از صحنه سیاست جهان، کشورهای اسلامی را عرصه غارت‌گری‌ها و تاخت‌و‌تازهای سیاسی و نظامی خود نمایند.»^۱ از منظر بزرگان، امام خمینی (ره) با توجه به ابعاد ویژه شخصیتی در بین رهبران جهان، چه دینی و چه غیر دینی بی‌نظیر است و دارای خصوصیتی است که در بین انسان‌ها کم‌نظیر است. «امام خمینی، شخصیتی آنچنان بزرگ بود که در میان بزرگان و رهبران جهان و تاریخ، به جز انبیا و اولیای معصومین (علیهم‌السلام)، به دشواری می‌توان کسی را با این ابعاد و این خصوصیات تصور کرد.»^۲ این خصوصیات او را به رهبری استثنایی و کم‌نظیر در عصر جاهلیت مدرن و برهوت الحاد و بی‌دینی به قدرتی الهی، تبدیل نمود و توانست با کلام نافذ خود، تدبیر و درایت تحول عظیم فکری و هویتی را در دنیای اسلام به وجود آورد. او به امامی تبدیل شد که هر انسان مسلمانی آرزو دارد مطیع او باشد چون او «نام‌آور بزرگ دوران معاصر یعنی امام روح‌الله خمینی...

۱. پیام مقام معظم رهبری به ملت ایران به مناسبت بیستمین سالگرد انقلاب اسلامی، ۱۳۷۷/۱۱/۲۱.

۲. پیام مقام معظم رهبری به ملت شریف ایران در تجلیل از امام امت، ۱۳۶۸/۳/۱۸.





دانشمندی پارسا و خردمندی پرهیزگار و حکیمی سیاستمدار و مؤمنی نواندیش و عارفی شجاع و هوشمند و فرمانروایی عادل و مجاهدی فداکار بود.^۱ این مشخصات را هر انسان وارسته‌ای داشته باشد، انسان‌ها بدون هیچ اجبار و ترغیبی جذب او می‌شوند؛ وجود برکت‌بار امام توانست جان‌های لبریز از کینه و نفرت به ظلم و بی‌عدالتی و به ستوه آمده از فساد و بی‌بند و باری را به سوی وجود اقدس الهی سوق داده و دین برتر خداوند را در بین آنان هویتی دوباره ببخشد و ایران اسلامی را در منظر دیگر مسلمانان به یک الگوی عملی شایسته تبدیل کند.

... در حقیقت امام بزرگوار ما در این نهضت عظیمی که در کشورمان و در جهان اسلام به وجود آوردند، دو پرچم را بلند کردند و برافراشته نگاه داشتند: یک پرچم عبارت است از پرچم احیاء اسلام؛ به عرصه آوردن این قدرت عظیم و لایتناهی. پرچم دوم، پرچم عزت و سربلندی ایران و ایرانی. این دو تا پرچم برافراشته به دست قدرتمند امام بزرگوار ماست. پرچم اول که در حقیقت یک بعد از دعوت امام و نهضت امام است، مربوط به امت بزرگ اسلامی است. پرچم دوم هم اگرچه که مربوط به ملت ایران است، مربوط به ایران و ایرانی است، اما چون یک تجربه عملی از تحرک حیات بخش اسلام است، برای امت اسلامی امیدآفرین و حرکت ساز است. چون این نهضت بزرگ در ایران تجربه عملی بیداری اسلام و تحقق اسلام بود، بنابراین اگرچه که به طور مستقیم مربوط به ایران و ایرانی است، اما نتیجه آن باز برای امت اسلام دارای ارزش و اهمیت است.^۲

در باب قدرت نرم امام و جذابیت رهبری ایشان می‌توان ده‌ها و بلکه صدها کتاب و اثر تصویری تولید کرد، اما متأسفانه اقدامات در خوری به سرانجام نرسیده است تا دنیای به ستوه آمده از خلأ معنویت را به سوی آرمان‌های الهی او رهنمون نماید. میزان تأثیر امام بر دیگران چنان بی‌نظیر بوده که در برخی موارد برای دیگران باور کردنی نیست. وقتی یک دیدار با امام، چنان تأثیری بر خبرنگار امریکایی آن هم غیر مسلمان می‌گذارد، دیگر تکلیف مسلمین روشن است. روبین وود زورث ملاقات خود با امام در جماران را چنین توصیف نموده است:

۱. پیام مقام معظم رهبری به مناسبت یکصدمین سال میلاد مبارک امام خمینی (ره)، ۱۳۷۸/۶/۳۱.

۲. بیانات مقام معظم رهبری در بیستمین سالگرد رحلت امام خمینی (ره)، ۱۳۸۸/۳/۱۴.

«امام خمینی، شخصیتی آنچنان بزرگ بود که در میان بزرگان و رهبران جهان و تاریخ، به جز انبیا و اولیای معصومین (علیهم السلام)، به دشواری می‌توان کسی را با این ابعاد و این خصوصیات تصور کرد.» این خصوصیات، او را به رهبری استثنایی و کم‌نظیر در عصر جاهلیت مدرن و برهوت الحاد و بی‌دینی به قدرتی الهی، تبدیل نمود و توانست با کلام نافذ خود، تدبیر و درایت تحول عظیم فکری و هویتی را در دنیای اسلام به وجود آورد

زمانی که امام خمینی از در وارد می‌شد احساس می‌کردم که از لابه‌لای آن گردبادی از نیروی معنوی وزیدن گرفت. گویا در ورای آن عبای قهوه‌ای، عمامه مشکی و ریش سفید روح زندگی جریان داشت؛ به طوری که همه بینندگان را محو تماشای خود کرد. در آن هنگام حس کردم که

با حضور او همه ما کوچک شده‌ایم و گویا در سالن کسی جز او باقی نمانده است. آری؛ او بارقه‌ای از نور بود که در قلب و روح همه حضار رسوخ کرده بود. او تمام معیارهایی را که گمان می‌کردم می‌توانند مرا در تعریف و ارزیابی شخصیت و مقامش یاری کنند در هم شکست. او با حضور خود آنقدر در ما تأثیر گذارد که احساس کردم تمام روح و جسمم را فرا گرفته است!

زمانی که بر روی صندلی خود نشست احساس کردم که نیرویی از وجودش ساطع می‌شود؛ نیرویی بسان یک گردباد که اگر با دقت نگاه می‌کردی درمی‌یافتی که نوعی آرامش مطلق در درون آن نهفته است چراکه (امام) خمینی (ره) بسیار جدی و استوار و مسلط بود... من تاکنون هیچ یک از مردان بزرگ برتر از این مرد و یا نظیر او را ندیده‌ام... کمترین چیزی که می‌توانم بگویم این است که گویا او یکی از انبیای گذشته است و یا اینکه او موسای اسلام است و آمده تا فرعون کافر را از سرزمین خود براند.^۱

شجاعت، اخلاص، عرفان و مجاهدت امام عرصه‌های فکری، ذهنی، احساسی و رفتاری مخاطبان در عالم را در نور دیده و به هر کرانه‌ای که رسید چون نسیم دلنشین، گوارای وجود انسان عصر مدرن‌نسیم شد. بستری را فراهم کرد تا انسان‌هایی که

۱. میر احمد رضا حاجتی، عصر/امام خمینی (ره)، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۳، ص ۲۵-۲۴.





بررسی وضعیت هر یک از کشورهای مسلمان پیش از پیروزی انقلاب در ایران، از بی‌هویتی و سرخوردگی حکایت دارد. نگاهی کوتاه اما از سر تأمل به روزشمار تحركات، حوادث و خیزش‌ها تا موفقیت و پیروزی‌ها در جهان اسلام این گفته را به اثبات می‌رساند که همه این اقدامات نتیجه تحول مسلمانان با تأثیرپذیری از انقلاب اسلامی و قدرت نرم آن صورت پذیرفته است

در انتظار مجاهدت بودند برخیزند و دل به دریای حادثه بسپارند و پا در میدان ایمان گذاشته و جان خود را مهبیای ایثار نمایند و آن شد که باید می‌شد؛ یعنی شروع انتفاضه فلسطین در سطوح و دوره‌های مختلف، شکل‌گیری جنبش‌های اسلامی در لبنان، عراق، افغانستان، بحرین و کشورهای حوزه خلیج فارس، آفریقا، آسیای میانه، خاور دور، امریکای لاتین و... و اکنون سقوط پی‌درپی دیکتاتورها و وابستگان به قدرت‌های نامشروع

جهانی؛ در تونس، مصر، لیبی، یمن و انشاءالله در بحرین و عربستان و... چون هدف امام خمینی بیداری بشریت در مقابل ستم بود و اولویت برایش مسلمانان محسوب می‌شد. «بیداری اسلامی، آن وجه اول از حرکت عظیم امام بزرگوار ما بود.»^۱ و امام عزیزی که دو دهه قبل با دلی آرام و قلبی مطمئن و روحی شاد و ضمیری امیدوار به فضل خدا به سوی جایگاه ابدی سفر کرد، کنون نظاره‌گر محصول و ثمره گران‌بهای مجاهدت خود در راه خداست. دعای خیر او جوانان جهان اسلام را به بیداری رساند و پیام‌ها و تدابیر و منویات او موجب رشد و بالندگی کشور و جهان اسلام شد و این نسیم دلنواز همچنان در وزیدن است چون خامنه‌ای، خمینی دیگر است؛ حال دشمنان بشریت و غافلان از عظمت اسلام و ایران اسلامی چه بخواهند و چه نخواهند این راهی است که آغاز شده و در حرکت است. تا انشاءالله «و نریدان نم‌ن علی الذین استضعفوا فی الارض و نجعلهم ائمه و نجعلهم الوارثین»^۲ محقق گردد.

قدرت نرم انقلاب اسلامی و تأثیر آن بر هویت یابی مسلمانان

اسلام ناب که در آن دیانت از سیاست جدا نیست، اسلامی است که مانعی عظیم بر سر راه ستم‌پیشگان، غارت‌گران، ظالمان، زرپرستان، منافقان و تزویرگران عالم از زمان خاتم (ص) تاکنون به شمار می‌رفته، صاحبانش را بر آن داشته تا برای به دست آوردن منافع نامشروع، هویت اصلی اسلام را از مسلمانان بگیرند و اسلامی از نوع امریکایی،

۱. بیانات مقام معظم رهبری در بیستمین سالگرد رحلت امام خمینی (ره)، ۱۳۸۸/۳/۱۴.

۲. قرآن کریم، ۵/۲۸.

اسلام مرفهین بی درد، اسلام سرمایه‌داری و اسلام مرتجعین را به آنان غالب کنند. در اینکه جوامع مسلمان، هویت واقعی خود را از دست داده بودند شکی نیست؛ و همچنین نظام‌های سلطه‌گر دست از سر مسلمین به جهت هویت و فرهنگ غنی بر نداشته و بر نخواهند داشت نیز تردیدی نیست. اما در نبرد بین حق و باطل، حق به دلیل تغییرناپذیری اراده و سنت الهی، پیروز این صحنه خواهد بود. رهبر معظم انقلاب اسلامی در بخشی از بیانات خود اشاره به بازیابی هویت اسلامی دارند که نشانگر تأثیر انقلاب اسلامی در این بازیابی که منجر به بیداری اسلامی گردید می‌باشد.

... بعد از آنی که در طول سال‌های متمادی کوشش شده بود که هویت اسلامی خرد شود، له شود، وقتی این انقلاب به وجود آمد، وقتی قامت برافراشته امام بزرگوار ما در منظر مردم مسلمان عالم پدیدار شد، همه احساس کردند که یک هویتی، یک شخصیتی، یک اصالتی پیدا کرده‌اند. همین موجب شد که در شرق و غرب دنیای اسلام نشانه‌های بیداری مسلمانان پدیدار بشود؛ ملت فلسطین بعد از ده‌ها سال ناکامی جان گرفت؛ جوانان کشورهای عربی که بعد از شکست در سه جنگ که دولت‌هایشان با رژیم صهیونیستی داشتند و دلمرده و مأیوس بودند، دوباره روحیه گرفتند.^۱

بررسی وضعیت هر یک از کشورهای مسلمان پیش از پیروزی انقلاب در ایران، از بی‌هویتی و سرخوردگی حکایت دارد. نگاهی کوتاه اما از سر تأمل به روز شمار تحولات، حوادث و خیزش‌ها تا موفقیت و پیروزی‌ها در جهان اسلام این گفته را به اثبات می‌رساند که همه این اقدامات نتیجه تحول مسلمانان با تأثیرپذیری از انقلاب اسلامی و قدرت نرم آن صورت پذیرفته است.

آنچه را اصلاح‌گران، تجدیدگرایان، متجددها و بیدارگرایان اسلامی از قرن ۱۹ میلادی تا زمان آغاز نهضت در ایران صرفاً به عنوان یک آرمان تبلیغ می‌کردند، امام خمینی (ره) در صحنه عمل پیاده و دوران جدید «رنسانس» را آغاز کرد. تلاش‌های چندین دهه‌ای استعمارگران، چنان برنامه‌های مذهب‌زدایی را پیش برده بود که حضور و بروز اسلام، آن هم به مثابه نیروی بالقوه فرهنگی و اجتماعی در صحنه جوامع، در باور کمتر کسی می‌گنجید که آنچنان از نظر سیاسی احیا گردد که چنین ابعاد

۱. بیانات مقام معظم رهبری در بیستمین سالگرد رحلت امام خمینی (ره)، ۱۴/۳/۱۳۸۸.



مستحکم و فراگیری یابد.^۱

قدرت مردمی بودن انقلاب اسلامی و تأثیر آن بر تحولات جهان اسلام

مردم در هر کشوری می‌توانند تکیه‌گاه مناسبی برای حاکمیت و نظام مستقر محسوب شوند. این نگاه یک جنبه از قدرت و اهمیت مردم محسوب می‌شود؛ چون حکومت‌ها با تکیه بر قدرت مردم و کسب همراهی مردم ضمن اینکه اهداف و طرح‌های حاکمیت را پیش می‌برند، می‌توانند در مواقع ضروری و لزوم و حساس، نهایت بهره را از مردم و حضور و همراهی آنان ببرند. این موقعیت‌ها و ضرورت‌ها همان اتفاقات مهم و حوادثی است که تحت عناوینی چون، جنگ، بحران، شورش و اغتشاش، کودتا و یا بروز حوادث طبیعی در جوامع و کشورهای مختلف ظهور و بروز می‌یابند. دوره‌ها و تجربیات تاریخی به خوبی نشان داده که هر جا مردم در کنار حاکمان و حکومت‌ها و دولت‌ها بوده‌اند آنها توانسته‌اند جان سالم از معرکه‌ها، یورش‌ها و حوادث به در ببرند. به دلیل همین توانمندی، پتانسیل و قدرت است که همه حاکمان عالم در صدد ننگ داشتن مردم در کنار حکومت‌ها هستند و برای تحقق این امر سعی و تلاش فراوانی نیز می‌کنند. آنان برای همراه کردن مردم از شیوه‌های مختلف اقناعی و القا بهره می‌برند. وقتی مردم همراه باشند مشکلات حکومت‌ها کمتر خواهد بود. همراهی مردم البته شرایط خاص خود را دارد و آن نفوذ بر قلب‌هاست. این مهم نیز در صورتی تحقق خواهد یافت که مردم احساس کنند حکومت و حاکمان از خود آنان هستند و برای تعالی کشور و تحقق اهداف مردم گام برمی‌دارند و در برخورد با آحاد مردم صادق بوده و در جهت نیازها و مطالبات مردم قدم برمی‌دارند. آنگاه این همراهی محقق شده و ادامه یافته و در سختی‌ها حاکمیت را تنها نخواهند گذاشت. اما از نگاه دیگر هم می‌توان همراه ساختن مردم با حاکمان را تبیین نمود و آن اینکه در تعداد زیادی از کشورها، حاکمانشان با استفاده از روش‌های امنیتی، پلیسی و خشونت‌آمیز یا تطمیع گروه‌هایی، مردم را در کنار حکومت ننگ می‌دارند که البته این همراهی فقط استفاده‌اش مبتنی بر عدم ایجاد مشکل و دردسر برای حاکمان فایده داشته نه برای همراهی و کمک در مواقع ضرورت و حساس؛ که اگر ارتباط دولت‌ها با مردم ارتباط قلبی و صادقانه نباشد چه بسا نه تنها آنها را در جنگ‌ها و بحران‌ها تنها خواهند گذاشت بلکه به نوعی از این فرصت برای براندازی و تغییر و تحول استفاده خواهند نمود. نمونه بارز تاریخی این عدم همراهی، عملکرد مردم عراق

۱. منوچهر محمدی، همان، ص ۲۵.

در دو جنگ امریکا در سال‌های ۱۹۹۱ و ۲۰۰۳ می‌باشد که مردم صدام را در جنگ با امریکا تنها گذاشتند تا جایی که منجر به اشغال عراق شد. نمونه نرم این تجربیات، شکست برخی از حاکمان در کشورهای تازه استقلال یافته آسیای میانه در مقابل انقلاب‌های! موسوم به رنگی است. مطالب نگاشته شده نشان‌دهنده آن است که مردم در هر کشوری می‌توانند به قدرت نرمی تبدیل شوند که در مناسبات مختلف حضورشان برای دیگران جذابیت ایجاد نموده و به یک الگو تبدیل شوند. نمایش قدرت مردمی در صحنه‌های مختلف، ضمن اینکه بازدارنده است به نوعی در ارتقا و تولید منزلت اجتماعی کشورها کارساز بوده و بر دیگر کشورها هم تأثیر خواهد داشت؛ حضور مردم ایران طی

حضور در صحنه مردم ایران تبدیل به یک الگوی جهانی از همراهی مردم شد که موجب گرایش دیگر کشورها به سوی ایران شده و از این الگو تأثیر پذیرفتند. تظاهرات مردم در کشورهای چوَن تونس، مصر، لیبی، فلسطین، یمن، اردن، سوریه، ترکیه، الجزایر، عراق و... نمونه بارز این تبعیت است که نشان‌های فراوانی از اقدامات مردم ایران را در خود جای داده است که از آن جمله می‌توان به حضور در مساجد، برپایی نمازهای جماعت و جمعه در سطح شهر و میادین، نام‌گذاری اماکن به نام شهدا، تکریم و تشییع مناسب شهدا، استفاده از شعارهای ابداعی مردم ایران، بهره‌گیری از علایم و نشان‌های دینی، مذهبی و انقلابی در راهپیمایی‌ها و دیگر فعالیت‌ها اشاره کرد. و دیگر نمونه این تبعیت‌ها را می‌توان در راهپیمایی‌ها و تظاهرات مردم در اروپا و امریکا مشاهده نمود

سه دهه از پیروزی انقلاب تاکنون مؤید این امر است. این حضور و همراهی در مقاطع مختلف بسیار کارساز و سرنوشت‌ساز شد. مقطع اول مردم بودند که با همراهی جانانه با امام خمینی (ره) موجب پیروزی انقلاب اسلامی شدند و در دومین مقطع مهم تاریخی ایران اسلامی یعنی جنگ تحمیلی رژیم بعث صدام بود که مردم تمام‌قد با رهبری انقلاب و نظام اسلامی همراهی نموده و موجب پیروزی در مقابل دنیا شدند. و در مقطع حساس دو دهه اخیر که شامل تهدیدات همه‌جانبه جبهه استکباری یعنی تهدیدات نرم در قالب عملیات روانی، تهاجم فرهنگی، ناتوی فرهنگی و جنگ نرم و در ابعاد دیگر تهدیدات امنیتی و نظامی، به خوبی و شایستگی تمام رهبری و نظام اسلامی را یاری نموده و کنار نظام تمام‌قد ایستادند و این ایستادگی منجر به شکست پی‌درپی دشمنان در صحنه‌های سیاسی، فرهنگی، امنیتی، اقتصادی و نظامی شد. حضور در صحنه مردم ایران در این سه مقطع مهم تبدیل به یک الگوی جهانی از همراهی مردم شد که





در ذهن مخاطبان این پرسش وجود داشته که چگونه مردم ایران با دست‌های خالی توانسته‌اند در مقابل رژیم با امکانات نظامی و توانمندی‌های اطلاعاتی و پلیسی و حمایت‌های قدرت‌های خارجی به پیروزی برسند؛ آن هم با حداقل هزینه‌ها نسبت به دیگر کشورها

موجب گرایش دیگر کشورها به سوی ایران شده و از این الگو تأثیر پذیرفتند. تظاهرات مردم در کشورهایی چون تونس، مصر، لیبی، فلسطین، یمن، اردن، سوریه، ترکیه، الجزایر، عراق و... نمونه بارز این تبعیت است که نشان‌های فراوانی از اقدامات مردم ایران را در خود جای داده است که از آن جمله می‌توان به حضور در مساجد، برپایی

نمازهای جماعت و جمعه در سطح شهر و میدان، نام‌گذاری اماکن به نام شهدا، تکریم و تشییع مناسب شهدا، استفاده از شعارهای ابداعی مردم ایران، بهره‌گیری از علائم و نشان‌های دینی، مذهبی و انقلابی در راهپیمایی‌ها و دیگر فعالیت‌ها اشاره کرد. و دیگر نمونه این تبعیت‌ها را می‌توان در راهپیمایی‌ها و تظاهرات مردم در اروپا و امریکا مشاهده نمود. «تکیه اصلی حضرت امام به توده مردم در صحنه‌های مختلف مبارزه و انقلاب، خود یکی از بارزترین موارد اتکا به مردم بود. حضور یکپارچه مردم، اعم از زن و مرد، پیر و جوان و حتی نوجوانان در صحنه‌های مختلف دفاع مقدس، عالی‌ترین و زیباترین مصداق و تکیه حکومت به آنان در حل معضلات مهم نظام بود.»^۱ زیبایی‌های همکاری مردمی به خوبی توانست برای مردم دنیا به خصوص مردم مسلمان در منطقه جذابیت و کشش ایجاد نماید که منجر به الگوگیری و عمل به آن شوند و بتوانند دیکتاتورها را به سقوط بکشانند.

اسلام ناب و ایدئولوژی مذهبی انقلاب، قدرت نرم تأثیرگذار بر مسلمانان

خداوند متعال در ابتدای آیه ۱۹ از سوره آل عمران می‌فرماید: «ان الدین عند الله الاسلام... در حقیقت دین نزد خدا همان اسلام است...» این دین همان اسلام ناب است که پیامبر اعظم (ص) به امر خداوند در عصر ظلمانی جاهلیت مأمور ابلاغ آن به بشریت شد. این دین تمام عناصر جذاب برای انسان‌ها را در خود دارد به گونه‌ای که اگر به درستی معرفی، عرضه و عمل شود بخش عظیمی از انسان‌ها آن را با جان و دل خواهند پذیرفت. این عمل و اقدامی بود که امام خمینی (ره) انجام داد و این دین را به عنوان بنیان انقلاب اسلامی به جهانیان معرفی نمود.

اسلام اگر آن طور که هست، موفق بشویم که احکام آن را اجرا بکنیم،

۱. مهدی بیگی، قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی لبنان)، تهران، دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۸۸، ص ۱۲۷.

برای همه شما سعادت ایجاد می‌شود، برای همه ملت سعادت ایجاد می‌شود. اسلام دین آزادی و استقلال است، اسلام دینی است که همه کس به حقوق خودش می‌رسد و مراعات همه حقوق را می‌کند.^۱

حضرت امام خمینی در مأموریت به حجت‌الاسلام و المسلمین سید حمید روحانی در جهت تدوین تاریخ انقلاب اسلامی، اسلام مورد نظر خود را معرفی می‌کند و خواستار معرفی انقلابی می‌شود که به واسطه آن اسلام ناب محمدی (ص) جایگزین دیگر انواع اسلام موجود شده است. روح بلند امام چیزی غیر از اسلام ناب را جست‌وجو و ارایه نکرد. این اسلام برای مردم مسلمان جهان که از آن فقط نامش در کشورهایشان مانده بود، جذابیت ایجاد نمود و چنان کششی ایجاد کرد که شعله‌های انقلاب اسلامی در اقصی نقاط جهان به واسطه اسلام امام خمینی پرآوازه شد.

شما باید نشان دهید که چگونه مردم، علیه ظلم و بی‌داد، تبحر و واپسگرایی قیام کردند و فکر اسلام ناب محمدی را جایگزین تفکر اسلام سلطنتی، اسلام سرمایه‌داری، اسلام التقاط و در یک کلمه اسلام امریکایی کردند.^۲

نویسنده کتاب *بازتاب جهانی انقلاب اسلامی* در بخشی از کتاب خود در این خصوص توضیح می‌دهد:

انقلابی که با نام اسلام تحت شعار الله اکبر و بر پایه این ایدئولوژی و سمبل‌های اسلامی و شیعی و تحت رهبری روحانیتی که با مفاهیم اسلامی پرورش یافته بود، مبارزه کرده و پیروز شد. در نتیجه مسلمانان در سراسر جهان توانستند به هویت اسلامی خود و از تجدید حیات اسلامی در جایی که برای مدت طولانی تحت سلطه قدرت‌های بزرگ خارجی قرار داشتند، احساس غرور و قدرت نموده و به خود ببالند.^۳

در سایه اسلامی که انقلاب اسلامی و رهبرش به مسلمانان معرفی کرد، روح تازه‌ای در آنها دمیده شد و مفاهیمی چون جهاد، ایثار، شهادت، وحدت، عزت، سربلندی و مقاومت برای آنان معنی پیدا کرد تا در پرتو انوار آن به جهاد و خیزش روی آورند. اسلام نابی که قدرت نرم را در ذات خود دارد و انقلاب اسلامی توانست آن را معرفی و ترویج نماید و این معرفی در بیداری اسلامی تأثیر گذاشت.

۱. صحیفه امام، ج ۶، ص ۵۲۶.

۲. همان، ج ۲۱، ص ۲۳۹-۲۴۰.

۳. منوچهر محمدی، همان، ص ۲۸.





پیروزی انقلاب اسلامی توسط مردم بادیست‌های خالی و تأثیر الگویی آن بر مردم منطقه

یکی از جذابیت‌های بسیار مهم، نه تنها برای مردم عادی در دنیا بلکه برای اندیشمندان، روشنفکران و نخبگان، پیروزی انقلاب اسلامی توسط مردم، بادیست‌های خالی بود. مردم دهه‌های آخر قرن بیستم، در عصری زندگی می‌کردند که ارتباطات حرف اول را می‌زند و این ارتباط مدرن توانسته مردم دنیا را از حال و هوای یکدیگر با خبر کند. لذا در سایه رسانه‌ها و فعالیت‌های ارتباط جمعی، مردم دنیا در جریان انقلاب اسلامی قرار گرفته و متعاقب آن از طریق تحلیل‌ها و مقالات در چند و چون پیروزی این انقلاب واقع شدند. هر چند در ذهن مخاطبان این پرسش وجود داشته که چگونه مردم بادیست‌های خالی توانسته‌اند در مقابل رژیم با امکانات نظامی و توانمندی‌های اطلاعاتی و پلیسی و حمایت‌های قدرت‌های خارجی به پیروزی برسند و آن هم با حداقل هزینه‌ها نسبت به دیگر کشورها، که در کتاب *بازتاب/انقلاب/اسلامی* نیز به این موضوع اشاره شده است.

شاید مهمترین سؤالی که در اذهان مسلمین جهان وجود داشت، نحوه پیروزی انقلاب اسلامی بود. اینکه چه مؤلفه‌هایی در مکتب انقلاب و تاکتیک‌های به کار برده شده آن وجود داشت که ملتی بادیست خالی بر رژیم تا بن دندان مسلح پهلوی فایق آمد. بر همین اساس مؤلفه‌های خاص انقلاب اسلامی برجستگی یافت و مسئله الگو قرار دادن قیام عاشورای حسینی و مقایسه شاه با یزید و امام خمینی با امام حسین (ع)، عنصر شهادت، ویژگی‌های مشروعیت رهبران انقلاب به عنوان جانشین امام غایب، موضوع اجتهاد و تقلید، مکتب تشیع و اصل ولایت فقیه همه از مؤلفه‌های مختص مکتب تشیع و ایران بود که به خودی خود، افکار مسلمانان و به ویژه اندیشمندان جهان اسلام را به خود جلب کرد.^۱

برخی پیروزی مردم ایران بادیست‌های خالی در مقابل یک حکومت خودکامه قدرتمند را نتیجه تحول درونی و عمقی مردم می‌دانند؛ البته این برآورد کاملاً درست و صحیح می‌باشد؛ چون بدون تحول و اعتقاد و باور درونی و از عمق جان، مردم حاضر به پرداختن هزینه‌های پیروزی نیستند؛ به ویژه اینکه نظر امام نیز بر همین محور استوار بود. این تحول یک تحول الهی بود و یک دست غیبی مردم را این

یکی از جذابیت‌های بسیار
طور متحول کرد و تا این نحو تحول
نمود این پیروزی نبود. ملتی که دست
خالی بود، هیچ نداشت - حالا چهار تا
تفنگ پیدا شده است، کی، آن وقت انقلاب اسلامی توسط مردم، با
این حرف‌ها بود - دست خالی، آنها دست‌های خالی بود

هم مسلح و همه تانک و توپ و مسلسل دار و اینها هیچ نداشتند جز
اینکه یک فریاد «لااله الا الله» و «الله اکبر» و یک مشت پر و یک ایمان
قلبی قوی. این ایمان بود که این مردم را به این پیروزی رساند که همه
حساب‌ها فاسد از کار درآمد. حساب اینکه دست خالی نمی‌شود غلبه
کرد بر این سلاح‌های مدرن، این حساب‌ها خلاف درآمد. چون آنها
حساب معنویات را نمی‌کردند؛ حساب مادیات را می‌کردند. معنویت
غلبه کرد بر مادیات، خدا غلبه کرد بر شیطان و غلبه دارد بر شیطان.^۱

قدرت نرم انقلاب در ترویج مفاهیم دینی و قرآنی بعد از انقلاب و نقش آن در بیداری اسلامی

اسلام تا قبل از پیروزی انقلاب در جهان بسیار مهجور و غریب بود؛ یا به طور کلی دین
این گونه بود. در سایه حاکمیت دو قدرت کاپیتالیستی و الحادی بر کل جهان، که نگاه
سرمایه‌داری لیبرالیستی به مسلمانان تحقیرآمیز و نگاه جبهه الحادی کمونیسم، به
دین افیونی خواندن آن بود. در چنین فضایی مسلمان و مسلمانی جرئت قد بر افراشتن
که نداشت هیچ! بلکه کتمان نیز می‌کرد چون در صورت طرح در مراکز علمی، هنری،
فرهنگی، سیاسی و... حقیر و عقب‌افتاده محسوب می‌شد. در چنین هنگامه‌ای انقلابی
پیروز شد که همه پنداشت‌های غلط و غفلت‌ها و دشمنی و تحقیرها را در هم شکست؛
که دیگر نه تنها از تحقیر خبری نبود بلکه مسلمانی به یک افتخار در بین جوامع مسلمان
و غیر مسلمان تبدیل شد.

آن روزی که دین و معنویت، ضد ارزش به حساب می‌آمد و مورد
استهزاء قرار داده می‌شد، گذشت. امروز، بی‌دینی و بی‌ایمانی و تهی
بودن از اعتقاد معنوی، یک ضد ارزش است. در بسیاری از نقاط عالم،
این کار انجام گرفته و در بسیاری دیگر هم انجام خواهد گرفت. این،

۱. صحیفه امام، ج ۸، ص ۴۲۷-۴۲۶.





برخی پیروزی مردم ایران با دست‌های خالی در مقابل یک حکومت خودکامه قدرتمند را نتیجه تحول درونی و عمیق مردم می‌دانند؛ البته این برآورد کاملاً درست و صحیح می‌باشد؛ چون بدون تحول و اعتقاد و باور درونی و از عمق جان، مردم حاضر به پرداختن هزینه‌های پیروزی نیستند

انقلاب اسلامی بر افیونی بودن دین یا پایان ایدئولوژی دینی، خط بطلانی شدید کشید

که نه تنها مسلمانان جهان از آن انتفاع یافتند که منجر به رونق کلیساها و کنیسه‌ها و معابد دینی و مذهبی در چهار گوشه عالم گردید؛ و همه اینها در سایه قدرت نرم انقلاب اسلامی حادث شد که به موجب آن مفاهیم دینی، مذهبی، معنوی و قرآنی مهجور و فراموش شده احیا شد. گفتمان انقلاب اسلامی به این واژه‌ها معنایی دوباره بخشید و رواج آنها را در بین عالم و آدم منتشر نمود که شهید و شهادت از آن جمله است. ایثار و تعاون، جهاد و دفاع در ادامه آن است. طاغوت و مستکبر و شیطان، احیاء شده از قرآن است. حج و نماز و حجاب معنای دیگر یافت. هر کدام از این واژه‌ها به تنهایی برای ایجاد جذابیت و کشش در بین مجاهدین و مبارزین برای مقابله با طاغوت‌ها و هجمه به اراده، افکار و عناصر کفر و الحاد کفایت می‌کند.

پیروزی انقلاب اسلامی نشان داد که ادیان به ویژه دین اسلام با گذشت زمان و توسعه مدرنیزاسیون، نه تنها به پایان راه خود نرسیده‌اند بلکه مجدداً به عنوان مهمترین راه نجات بشریت از ظلم و بیدادگری مطرح می‌باشد. قرآن و آیات آن در دنیای بعد از انقلاب اسلامی معنا و مفهوم جدیدی پیدا کرد. پیروزی انقلاب اسلامی چون داروی شفابخشی موجب احیای افکار و اندیشه‌های اسلامی در سراسر جهان و موجب افزایش روحیه و تقویت بنیادهای فکری گردید؛ به طوری که از حالت تدافعی در آمده و حالت تهاجمی به خود گرفته است.^۱

بکارگیری شعارها و الفاظ مرتبط قرآنی و دینی در راهپیمایی‌ها و تظاهرات مسلمانان در اکثر کشورهایی که مردمی در آن به پا خاسته‌اند در سال‌های گذشته مبین تأثیر گذاری انقلاب اسلامی و قدرت نرم انقلاب و جذابیت ایجاد شده از ناحیه ادبیات

۱. بیانات مقام معظم رهبری در مراسم اولین سالگرد از تحال حضرت امام خمینی (ره)، ۱۳۶۹/۳/۱۴.

۲. منوچهر محمدی، همان، ص ۲۷.

انقلاب اسلامی است.

قدرت نفوذ انقلاب اسلامی بر قلوب و تأثیر آن بر بیداری اسلامی

امام خمینی رضوان الله تعالی علیه در پاسخ نامه آیت الله محمد یزدی در سال ۱۳۴۶ به نکته بسیار مهمی اشاره می کند که به آن اعتقاد دارد و الزامات آن را هم فراهم می کند و آن نفوذ در قلبهاست که در پی خود انفجار نور را به دنبال دارد. ایشان در جملاتی کوتاه چنین نوشته اند:

آتشی که در کانون سینه ها و قلبها روشن شده است، خاموش شدنی نیست یا لااقل به این زودی خاموش نخواهد شد و ممکن است شماها شاهد انفجار عظیم آن باشید.^۱

و همچنین حضرت امام خامنه ای در دیدار ایثارگران به عمق نفوذ مفاهیم انقلاب در دل ها اشاره نموده اند که گویای تأثیر گذاری انقلاب در اعماق قلبهاست که ماندگار خواهد ماند.

انقلاب شما... در اول حادثه ای زلزله گون بود؛ خیلی ها تحلیل کردند: یک زلزله است، می گذرد و فراموش می شود! اما این جور نشد؛ عکس شد. امروز در اعماق دل ملت های مسلمان، مفاهیم انقلاب اسلامی روز به روز رسوخ بیشتری پیدا می کند؛ این نه حرف من، بلکه محصول تحلیل های کسانی است که دشمن ترین دشمنان شان، ملت ایران و انقلاب اسلامی است! آنها می گویند؛ آنها شهادت می دهند. این که می بینید تهدید می کنند و علیه ملت ایران عریضه می کشند، به خاطر همین تحلیل است؛ می ترسند! می بینند این حادثه خاموش نشد؛ می بینند این موج کمرنگ نشد و مرتب برجسته تر و گسترده تر و عمق آن بیشتر می شود؛ لذا می ترسند.^۲

برخی در طیف شناسی منازعات، عصر کنونی را عصر منازعات نرم به شمار می آورند. عصری که از آن به عنوان عصر استعمار فرانو هم یاد می شود. مبتنی بر اینکه در این عصر برخلاف دوران استعمار کهن و نو که در آن سرزمین و ساختار حکومت ها اشغال می شد، در دوران استعمار فرانو که نوع منازعه در آن از جنس نرم محسوب می شود،

۱. صحیفه امام، ج ۲، ص ۱۶۹.

۲. بیانات مقام معظم رهبری در جمع جانبازان و ایثارگران و خانواده های شهدای استان فارس، ۱۳/۲/۱۳۸۷.





انقلاب اسلامی بر افیونی بودن دین یا پایان ایدئولوژی دینی، خط بطلانی شدید کشید که نه تنها مسلمانان جهان از آن انتفاع یافتند که منجر به رونق کلیساها و کنیسه‌ها و معابد دینی و مذهبی در چهار گوشه عالم گردید؛ و همه اینها در سایه قدرت نرم انقلاب اسلامی حادث شد که به موجب آن مفاهیم دینی، مذهبی، معنوی و قرآنی مهجور و فراموش شده احیا شد

دیگر نه سرزمینی اشغال می‌شود و نه اشغال ساختار سیاسی در اولویت است بلکه در این عصر مردم هستند که اشغال می‌شوند. به عبارتی دیگر در منازعه نرم استراتژی و دکترین آن - به جای تصرف نظامی سرزمین و حکومت مستقیم بر آن یا تصرف سیاسی و حکومت غیر مستقیم از طریق گماردن یک دولت دست‌نشانده در آن - خود مردم آن کشور را تسخیر می‌کنند و از طریق تصرف قلب‌ها و تسلط بر ذهن‌ها حکومت می‌کنند. اگر این نگاه را درست بدانیم که تا حدود زیادی درست است باید به اهمیت این دو مقوله توجه ویژه‌ای داشت. چون در صورت تسخیر

ذهن و قلب، ماندگاری، علاقه و وابستگی ثمره آن خواهد بود. اتفاقی که بر خلاف دیدگاه استعمارگران عصر فرانو با پیروزی انقلاب اسلامی افتاد آن بود که تسخیر ذهن و قلب‌ها با توجه به ذات فطری انسان‌ها و رهنمون آنان به سوی قدرت لایزال الهی امکان‌پذیر شد و این امر در جهان اسلام با توجه به نزدیکی فرهنگ‌ها، زودتر و بیشتر محقق گردید؛ به نوعی که علاقه و عشق قلبی مسلمانان به سوی رهبران انقلاب و انقلاب اسلامی هر روز بیش از پیش گردید به گونه‌ای که در مقاطع مختلفی از سه دهه گذشته انقلاب همچون انتفاضه‌ها، جنگ‌های ۲۲ و ۳۳ روزه و... متجلی شد و آن در سایه کسب ایمان اسلامی به راه الهی بود. «ایمان اسلامی در قلب‌ها رسوخ و نفوذ دارد.»^۱

انقلاب اسلامی در قلب‌ها رسوخ کرد و بر قلب‌ها نیز حکومت کرد و به قدرتی تبدیل شد تا قلوب مسلمین را تسخیر کند و در سایه این تسخیر، روزنه‌ای به سوی بیداری اسلامی بگشاید تا در سال‌های اخیر به پنجره‌ای تبدیل شود که چشم‌اندازش انقلاب اسلامی و انشاءالله غایتش انقلاب جهانی حضرت مهدی (عج) خواهد بود. و این کد و رمزی بود که امام عزیز در اختیار همه قرار داد.

شما آقایان کوشش کنید، شما سران کشورها کوشش کنید و به دیگر سران کشور هم سفارش کنید که آنها هم نظیر ایران حکومت بر قلوب مردم بکنند. اشکال مسلمین این است که در بسیاری از حکومت‌ها حکومت بر ابدان است، آن هم با فشار؛ و لهدا موفق نیستند. اگر ما

۱. بیانات مقام معظم رهبری در جمع مردم روستای عشایر نشین پای استان لرستان، ۱۳۷۰/۵/۳۱.



حکومت بر ارواح بکنیم و سران کشورهای اسلامی حکومت بر ارواح بکنند و قلوب ملت‌ها را به دست بیاورند، با این کثرت جمعیت و با این مخازن زیاد اینها آسیب‌پذیر نخواهند بود؛ و بر همه کشورهای که بخواهند به آنها تعدی کنند، مقابله می‌کنند و هیچ کشوری با ملت‌ها نمی‌تواند مقابله کند. کشورها با دولت‌ها مقابله می‌کنند و با ارتش‌هایی که قلوب مردم با آنها نیستند.

شما کوشش کنید و به دوستان خودتان بگویید که کوشش کنند که قلوب مردم را به دست بیاورند. همان طوری که در صدر اسلام قلوب مردم متوجه به حکومت بود. حکومت صدر اسلام، حکومت بر قلوب بود. و لهذا با جمعیت‌های کم بر امپراتوری‌های بزرگ غلبه کردند. الان بحمدالله جمعیت مسلمین قریب یک میلیارد است؛ چرا باید با اینکه یک میلیارد جمعیت ما داریم؛ قدس ما را صهیونیست‌ها ببرند و حکومت‌های دیگر را هم در تحت سلطه قرار بدهند؟ در صورتی که اینها اگر با هم مجتمع باشند، حکومت بزرگی خواهند بود. هر کدام در محل خودشان حکومت بر محل خودشان، و همه با هم زیر بیرق اسلام باشند.^۱ سردبیر روزنامه رسالت در مقاله‌ای تحت عنوان «در گفتمان انقلاب جایی برای هتاک‌ی نیست؛ منطق پیامبر (ص)، منطق انقلاب» در خصوص نفوذ در قلب‌ها چنین می‌نویسد: در نبرد نرم، منطق و عقلانیت سیاسی و سخنان حکمت‌آموز است که در قلب‌ها نفوذ می‌کند و نیروی دشمن را می‌کاهد. این منطق ما در سی سال اخیر بوده که امروز در کشورهای عربی و منطقه خاورمیانه بیش از پیش گسترش یافته و در حال تسخیر همه قلوب و ذهن‌های مستعد است. وقتی یک چنین قدرتی داریم، بحث فحاشی یک مقوله منتفی و یک بیراهه در مسیر رسیدن به اهدافمان محسوب می‌شود.^۲

قدرت نرم و ایجاد وحدت در بین مسلمانان

از دیگر محورهای اثرگذار در حوزه قدرت نرم، وحدت و وحدت‌آفرینی است که می‌توان به جرئت گفت قدرت ایجاد وحدت و تأثیر آن بر میزان پیروزی‌ها از درجه اهمیت بسیار

۱. صحیفه امام، ج ۱۴، ص ۱۸۱-۱۸۰.

۲. کاظم انبارلویی، <http://farsi.khamenei.ir/others-note?id=11778>.



بالا و تعیین کننده‌ای برخوردار است. علت این توجه و اهمیت برای وحدت به تأکید خداوند متعال در قرآن و سفارش پیامبر اکرم (ص) و بزرگان دین برمی‌گردد. آنجا که خداوند متعال وحدت را حول محور ریسمان الهی ترسیم می‌فرماید:

واعتصموا بحبل الله جميعا و لا تفرقوا... و همگی به ریسمان خدا چنگ زنید و پراکنده نشوید و نعمت خدا را بر خود یاد کنید آنگاه که دشمنان [یکدیگر] بودید پس میان دل‌های شما الفت انداخت تا به لطف او برادران هم شدید و بر کنار پر تگاه آتش بودید که شما را از آن رهانید این گونه خداوند نشانه‌های خود را برای شما روشن می‌کند باشد که شما راه یابید.^۱

نکته دیگری که در این آیه کاملاً مشهود است و شاید بتوان گفت دلیل دومی برای اهمیت وحدت شمرده می‌شود ایجاد الفت قلبی بین ایمان‌آوردگان است. وجود ارادت قلبی بین افراد در پیشبرد اهداف و ایجاد وحدت بسیار مهم و اثرگذار است. اما یکی از مؤلفه‌ها و اقدامات محوری که در سه سطح راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی مورد استفاده دشمن قرار می‌گیرد شکستن وحدت است که ترجمان آن در وجه سلبی، ایجاد تفرقه است. این موضوع در همیشه تاریخ انسان‌ها و در همه جوامع بر برهم زدن اتحاد به جهت کسب منافع مورد استفاده بوده و هست. اما بیشترین استفاده از راهبرد و عملیات ایجاد تفرقه و شکستن وحدت در دوره‌های مختلف، علیه مسلمانان صورت پذیرفته است؛ به خصوص طی سه دهه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی برای تحقق تفرقه، طرح‌های فراوانی به صحنه عمل تبدیل شده است. «در کجای جهان اسلام است که دست‌های خائن در صدد ایجاد تفرقه و اختلاف نباشند؟ و در کجاست که مغزهای پلید طراحان استکباری، ساده‌دلان و ضعیفانی را پیدا نکرده باشند که در خدمت هدف‌هایشان قرار بگیرند؟ هدف نزدیک و گام بزرگ ما عبارت از ایجاد وحدت بین طوایف و مذاهب اسلامی و گروه‌های مسلمان است.»^۲ در این بخش چون نظر بر اهمیت وحدت در بین مسلمین و جنبه ایجابی آن است کمتر وارد بخش سلبی آن می‌شوم. اما آنچه مسلم است یکی از اثرگذارترین ابعاد نرم و فرهنگی انقلاب اسلامی ایجاد تقویت و ترغیب وحدت بین مسلمانان با توجه به تکثر مذهب و از طرفی تنوع قومی می‌باشد. وحدت مقوله‌ای است که رهبران انقلاب اسلامی بسیار بر آن تأکید و آن را به صورت عملی هم پیگیری

۱. قرآن کریم، ۱۰۳/۳.

۲. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با میهمانان خارجی مراسم دومین سالگرد ارتحال امام خمینی (ره)، ۱۳۷۰/۳/۱۵.

در منازعه نرم استراتژی و دکترین آن - به جای تصرف نظامی سرزمین و حکومت مستقیم بر آن یا تصرف سیاسی و حکومت غیر مستقیم از طریق گماردن یک دولت دست‌نشانده در آن - خود مردم آن کشور را تسخیر می‌کنند و از طریق تصرف قلب‌ها و تسلط بر ذهن‌ها حکومت می‌کنند

نموده‌اند. «ما معتقدیم که اسلام، وحدت مسلمین و اتحاد نیروهای مؤمن به خدا و موحد را یکی از فرایض قرار داده است.»^۱ برگزاری ده‌ها کنفرانس، نشست، گردهمایی تحت عنوان وحدت و نامگذاری هفته‌ای به نام «هفته وحدت» و همچنین کنفرانس وحدت اسلامی، ناشی از اهمیت وحدت و کارکرد مؤثر آن در پیشبرد اهداف انقلاب و اسلام و خنثی‌سازی طرح‌ها و برنامه‌های تفرقه‌افکنانه دشمنان محسوب می‌شود. «[با] وحدت بود که توانستیم بر دشمنان پیروز شویم

و هیچ مسئله‌ای نباید باعث شود که این وحدت کلمه از میان برود که به نفع دشمنان ماست.»^۲

رهبر بزرگ انقلاب در فرازهای مختلفی از بیاناتشان با قشرها یا شخصیت‌ها در داخل و خارج و همچنین در پیام‌های بسیار پر مغز خود به اهمیت و ارزش وحدت و تحقق آن پرداخته است که می‌توان برخی از آنها را آورد:

امیدوارم که با همه قشرها خصوصاً شعوب [ملت‌ها، مردمان] اسلامی ما با برادری رفتار کنید؛ و همه دولت‌های اسلامی با همه خوشرفتاری کنند و باید به یکدیگر دست برادری بدهند تا دست اجانب کوتاه باشد.^۳ همه گرفتاری مسلمین از این اختلافاتی است که بینشان هست و این اختلافات موجب این شده است که هر طایفه‌ای با طایفه دیگر مقابل باشد و اسلام در مقابل این مطلب ایستاده است و دعوت به وحدت کلمه می‌کند و دعوت به اسلام، که سلم است در مقابل حق.^۴

خلف صالح حضرت امام نیز از ابعادی دیگر به موضوع وحدت پرداخته و موشکافانه آن را مورد ملاحظه قرار داده است. ایشان معتقدند:

امروز مسئله وحدت برای مسلمین یک نیاز قطعی است... وحدت امر پیچیده‌ای است؛ ایجاد اتحاد یک کار پیچیده است. اتحاد بین ملت‌های

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با میهمانان خارجی مراسم اولین سالگرد ارتحال امام خمینی (ره)، ۱۳۶۹/۳/۱۶.

۲. صحیفه امام، ج ۷، ص ۱۱۶.

۳. همان، ج ۹، ص ۲۰۸.

۴. همان، ج ۱۵، ص ۴۸۹.



اسلامی، با اختلاف مذاهب می‌سازد، با اختلاف شیوه‌های زندگی و آداب زندگی می‌سازد، با اختلاف فقه‌ها می‌سازد. معنای اتحاد بین ملت‌های اسلامی این است که در مسائل مربوطه به جهان اسلام، همسو حرکت کنند، به یکدیگر کمک نمایند و در داخل این ملت‌ها، سرمایه‌های خودشان را علیه یکدیگر به کار نبرند... علما در این زمینه، برای انجام وحدت و فراهم کردن مقدمات وحدت وظیفه بزرگی دارند؛ نه فقط علمای یک طرف، بلکه علمای هر دو طرف.^۱

ایشان توجه دشمن به شکستن وحدت را از تلاش‌های مهم آنان دانسته و تأکید نموده‌اند:

یقیناً باید معتقد باشیم که از سوی دشمنان اسلام، سخت‌ترین تلاش‌ها و پیچیده‌ترین توطئه‌ها علیه این وحدت و اتحاد در جریان است.^۲

قدرت انقلاب در تقویت شجاعت جوانان و مردم در جهان اسلام

برای مبارزه با ظلم و ستم بیدادگران در کنار ایمان و روحیه انقلابی نیاز به شجاعت می‌باشد. شجاعت همان ویژگی بارز امام است که در کنار سایر خصوصیات بارز دیگر آن را به خوبی و شایستگی دارا بود. امام ضمن اینکه خود چنین مشخصه‌ای داشت سعی کرد تا روحیه نترسیدن و شجاعت توأم با ایمان را در امت مسلمان ایران و جهان اسلام هم به وجود آورد که چنین شد؛ یعنی مردم ایران در تبعیت از امام خویش، سه دهه در مقابل جبهه استکباری ایستادگی کردند و این ایستادگی که قبل از انقلاب شروع شده بود به پیروزی انقلاب ختم شد و بعد از پیروزی انقلاب هم خود را در تسخیر لانه جاسوسی امریکا، هشت سال دفاع مقدس، تهدیدات فرهنگی - سیاسی، تحریم‌های اقتصادی و جنگ روانی علیه فناوری صلح‌آمیز هسته‌ای به نمایش گذاشت. همین موفقیت‌ها نتیجه شجاعت و ایستادگی امام و امت بود که به قدرتی تبدیل شد از جنس نرم که توانست بر جوانان، رهبران، علما، نخبگان و مردم در کشورهای مسلمان و غیر مسلمان تأثیر بگذارد و آنان را به سوی ایستادگی در مقابل دیکتاتورها و طواغیت رهنمون شود؛ و این مهم چیزی نبود جز به برکت شجاعت و ایستادگی شهیدان انقلاب

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با مسئولان و کارگزاران نظام و میهمانان خارجی شرکت‌کننده در کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی، ۱۳۷۴/۵/۲۴.

۲. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با میهمانان شرکت‌کننده در کنفرانس وحدت اسلامی، ۱۳۶۸/۷/۲۴.

اسلامی در مقاطع مختلف انقلاب.

ملت فلسطین جزء اولین گروه‌هایی بودند که از شجاعت امام و مردم ایران که انقلاب عظیم اسلامی را به پیروزی رسانده بودند الگو گرفتند و شروع به حرکت کردند و فضای مبارزه را تغییر دادند. همین حرکت و الگوگیری منجر به بیداری در حوزه مهمی از جهان اسلام گردید

اگر این شهیدان عزیز نمی‌بودند و چنانچه این مردم مؤمن در این منطقه، سد راه دشمن نمی‌شدند، سرنوشت ایران عزیز و اسلامی چیز دیگری می‌شد. امروز و فردا و فداها این ملت و این کشور، مرهون فداکاری شهیدان عزیزی است که این منطقه عظیم را با جسم و جان

خود محافظت کردند، استقلال کشور را حفظ کردند و عزت این ملت را حفظ کردند. من در این منطقه، مردمی را دیدم که عمر خود را در همین منطقه گذرانده بودند- برادران و خواهران عرب- و با شجاعت، با جانفشانی و وفاداری خود به اسلام و ایران عزیز آنچنان ایستادگی‌ای کردند که همه محاسبات دشمن بعثی و پشتیبانان خارجی او غلط از آب درآمد.^۱

آنچه به مردم به عنوان مخاطب عام روحیه ایستادگی می‌دهد شجاعت رهبران است که می‌تواند توانایی‌ها را چند برابر کند؛ به ویژه آنکه شجاعت همراه اعتقاد و ایمان باشد؛ آنگاه هر مانعی را از سر راه بر خواهد داشت و این اتفاق در جهان اسلام افتاد.

اکنون که به برکت فداکاری مبارزان و شجاعت و صداقت رهبران در برخی از نقاط دنیای اسلام، بیداری اسلامی امواج خود را گسترش داده و جوانان و نخبگان و آحاد مردم را در بسیاری از کشورهای اسلامی به میدان آورده و چهره غدار سلطه‌طلبان برای بسیاری از سیاستمداران و زمامداران مسلمان آشکار گشته است، بار دیگر سردمداران استکبار در پی ترفندهای تازه برای ادامه و تحکیم سیطره خود بر دنیای اسلام‌اند.^۲ ملت فلسطین جزء اولین گروه‌هایی بودند که از شجاعت امام و مردم ایران که انقلاب عظیم اسلامی را به پیروزی رسانده بودند الگو گرفتند و شروع به حرکت کردند و فضای مبارزه را تغییر دادند. همین حرکت و الگوگیری منجر به بیداری در حوزه مهمی از

۱. بیانات مقام معظم رهبری در اجتماع مردم دشت آزادگان، سوسنگرد، بستان، حمیدیه و هویزه و کاروان‌های راهیان نور در منطقه دهلاویه، ۱۳۸۵/۱/۵.

۲. پیام مقام معظم رهبری به حجاج بیت‌الله الحرام، ۱۳۸۴/۱۰/۱۹.





جهان اسلام گردید.

امروز دنیای غرب و امریکا و سیاست‌سازان تفکر غربی - صهیونیست‌ها و محافل سرمایه‌دار غربی - خوب می‌دانند که حرکت عظیم ملت فلسطین ناشی از گرایش آنها به اسلام است. چون محور را اسلام قرار داده‌اند، شجاعت پیدا کرده‌اند و به معنای واقعی کلمه دل به مجاهدت داده‌اند. هر جا ملتی این روحیه را پیدا کند، هیچ قدرتی - قدرت نظامی و غیر نظامی - قادر به برخورد با آنها و سرکوب آنها نخواهد بود؛ این را خوب می‌فهمند. قضایای دنیای اسلام، همه مؤید این واقعیت است. این یک واقعیت مسلم است که امروز بیداری اسلامی بلکه نهضت اسلامی در دنیای اسلام یک حقیقت روشن است؛ هیچ کس نمی‌تواند این را انکار کند.^۱

قدرت نفوذ امام خمینی که به طور یقین نشئت گرفته از ایمان استوار و شجاعت مثال‌زدنی‌اش می‌باشد توانست ملت‌های خفته و خاموش عصر فراموشی دین را به هوشیاری برساند و پتانسیل نهفته آنان را بارور سازد و از آنان ملت شجاعی تحویل جهان اسلام بدهد که نمونه بارز آن مردم و جوانان لبنانی هستند.

و اما لبنان... و ما ادراک ما لبنان... لبنان به برکت همت و شجاعت مردم خود درخشید. دشمن به غلط پنداشته بود که با حمله به لبنان ضعیف‌ترین حلقه کشورهای منطقه را هدف قرار می‌دهد و طرح وهم‌آلود خاورمیانه دلخواه خود را کلید می‌زند. دشمن، یعنی امریکا - اسرائیل، از صبر و هوشمندی و دلاوری ملت لبنان غافل بود؛ از توانایی بازوان ستبر لبنان غافل بود؛ از سنت الهی «... کم من فئه قلیله غلبت فئه کثیره باذن الله و الله مع الصابرين» غافل بود.^۲

از پیامدهای شجاعت و نترسیدن از قدرت‌های مادی و ایستادگی در مقابل جبهه کفر، تشکیل جبهه عظیم مقاومت است که به دنبال خود برکت فراوانی نصیب مسلمانان و غیر مسلمانان نموده است.

اکنون مستکبران طغیانگر بدانند که با خشونت و درندگی نخواهند

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با مسئولان و کارگزاران نظام به مناسبت مبعث فرخنده پیامبر مکرم اسلام، ۱۳۸۴/۶/۱۱.

۲. پیام تبریک مقام معظم رهبری به حجت‌الاسلام والمسلمین سید حسن نصرالله به مناسبت پیروزی مقاومت اسلامی، ۱۳۸۵/۵/۲۶.



توانست فروغ بیداری روزافزون اسلامی را خاموش کنند. مقاومت قهرمانانه ملت فلسطین و شجاعت حیرت برانگیز مرد و زن و پیر و جوان آنان در برابر صهیونیست‌های خون‌خوار، گواه زنده این مدعاست. فرجام این درگیری، پیروزی حق بر باطل است؛ همچنان که فرمود: ...فانتقنها من الذین اجرموا و کان حقا علینا نصر المومنین.^۱

از نتایج الگوگیری جوانان مسلمان، نقش آفرینی جوانان حزب‌الله لبنان است که کسی در تأثیرپذیری آنان از امام، رهبری و انقلاب اسلامی تردید ندارد. جوانانی که با مقاومت خود شگفتی آفریدند؛ یعنی کاری که ارتش‌های سه کشور عربی، در مقابل رژیم اشغالگر نتوانستند بکنند موفق به انجام آن شدند.

دیدید در جنگ سی و سه روزه، وزیر خارجه امریکا گفت: این درد زایمان منطقه خاورمیانه جدید است! یعنی از این حادثه یک موجود تازه‌ای متولد خواهد شد که همان خاورمیانه‌ای است که امریکا دنبالش است. البته این خواب آشفته تعبیرش همانی بود که بر سرشان آمد. شجاعت و بیداری و فداکاری و ایثار و جهاد جوانان مؤمن در لبنان، تو دهن نه فقط اسراییل، بلکه تو دهن امریکا و همه پشتیبانانشان و دنباله‌روانشان زد. قضیه غزه هم از همین قبیل است.^۲

مورد دیگر از تأثیرپذیری مسلمانان از جنبه‌های قدرت نرم انقلاب اسلامی، جوانان فلسطینی هستند که طی سه دهه، انتفاضه‌ها را خلق کردند و اوج شجاعت خود را که با الگوگیری از حزب‌الله و انقلاب اسلامی در جنگ ۲۲ روزه، ارتش تا بن دندان مسلح رژیم صهیونیستی که از چهار محور دریایی، زمینی، هوایی و رسانه‌ای یورش آورده بودند را با شکست سختی مواجه ساختند و نشانی شدند از افتخار برای مسلمانان و به ویژه جبهه مقاومت که در ادامه بیداری اسلامی را تقویت و تسریع نمود.

ارتشی که قدرت فداکاری و شهادت‌طلبی شما، آن را بیست روز است پای در گل در پشت دروازه‌های غزه به خفت افکنده همان است که ظرف شش روز بخش‌های عظیمی از سه کشور عربی را زیر سیطره خود در آورد. به ایمان و توکل خود، به حسن ظن خود به وعده الهی، به صبر و شجاعت و فداکاری خود ببالید که امروز همه مسلمانان به آن می‌بالند.

۱. پیام مقام معظم رهبری خطاب به امت بزرگ اسلام در پی حملات وحشیانه رژیم صهیونیستی، ۱۳۸۶/۱۲/۱۲.
 ۲. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با مردم قم به مناسبت قیام نوزدهم دی، ۱۳۸۷/۱۰/۱۹.



قدرت نفوذ امام خمینی که به طور یقین نشئت گرفته از ایمان استوار و شجاعت مثال زدنی اش می باشد توانست ملت های خفته و خاموش عصر فراموشی دین را به هوشیاری برساند و پتانسیل نهفته آنان را بارور سازد و از آنان ملت شجاعی تحویل جهان اسلام بدهد که نمونه بارز آن مردم و جوانان لبنانی هستند

جهاد شما تا امروز امریکا و رژیم صهیونیست و حامیان آنان و سازمان ملل و منافقان امت اسلامی را رسوا کرده است.^۱

در باب قدرت نرم انقلاب اسلامی محور و بحث بسیار است اما به ناچار بخش اندکی از محورها در مقاله طرح شد. فقط برای طرح موضوع به اشاره به مواردی همچون جایگاه ژئوپلتیک و ژئواستراتژیک مهد انقلاب اسلامی که محل

تلاقی و راه ارتباطی اروپا به جنوب و جنوب شرق آسیا به عنوان محل زندگی بیش از یک سوم جمعیت جهان و پل ارتباطی میان سه قاره اروپا، آسیا و آفریقا می باشد، اشاره می گردد و همچنین محورهای مهمی چون نهضت نرم افزاری، رشد علم، فناوری های نوین، پیشرفت های پزشکی، نانو فناوری، پیشرفت در تکنولوژی صلح آمیز هسته ای، سرعت گرفتن رشد علم جمهوری اسلامی به ۱۱ برابر میانگین جهانی، دستیابی به فضا و تکنولوژی هوافضا و ماهواره، خودکفایی در تجهیزات نظامی، موفقیت های پی در پی سیاسی، امنیتی و اقتصادی به ویژه در مقابل امریکا قابل بررسی می باشد که هر کدام ضمن خنثی نمودن ترندها، به تنهایی به قدرت نرمی برای انقلاب اسلامی تبدیل شده است که می تواند بر دیگر ملل تأثیر الگویی بگذارد.

نتایج تأثیر قدرت نرم انقلاب اسلامی در جهان

بخشی از نتایج و پیامدهای تأثیر انقلاب در دنیا را می توان از زبان ولی امر مسلمین تصویر نمود که فرمودند:

... رژیم صهیونیستی که غده سرطانی در دل کشورهای اسلامی است و تا آن روز یک چهره شکست ناپذیر از خود نشان داده بود و خیلی ها در دنیای اسلام باور کرده بودند که رژیم صهیونیستی شکست ناپذیر است، از دست جوانان مسلمان سیلی خورد؛ انتفاضه های فلسطینی شروع شد، ضربه های پیاپی بر رژیم غاصب وارد شد؛ چه در انتفاضه اول، چه در انتفاضه اقصی، چه در شکست و عقب نشینی نه سال قبل از لبنان، چه در جنگ سی و سه روزه و چه... در جنگ بیست و دو روزه با مردم

۱. پیام مقام معظم رهبری به اسماعیل هنیه نخست وزیر دولت قانونی حماس، ۱۳۸۷/۱۰/۲۶.



مظلوم غزه؛ همه اینها ضرباتی بود که بر رژیم صهیونیستی وارد شد. این در حالی است که آن روزی که انقلاب اسلامی به پیروزی رسید، رژیم صهیونیستی از نظر دولت‌های مسلمان و ملت‌های مسلمان، به خصوص ملت‌های عرب، یک رژیم شکست‌ناپذیر به حساب می‌آمد. این موجب شد که رژیم صهیونیستی عجالتاً شعار از نیل تا فرات را کنار بگذارد و به دست فراموشی بسپرد. ملت‌های مسلمان - از آفریقا تا شرق آسیا - به فکر ایجاد نظام اسلامی و حکومت اسلامی افتادند با فرمول‌های گوناگون؛ نه لزوماً با همان فرمول نظام جمهوری اسلامی ما؛ اما به فکر حاکمیت اسلام بر کشورشان افتادند. بعضی از کشورها موفق هم شدند؛ بعضی هم آینده‌نویدبخشی در انتظارشان هست از حرکت‌های اسلامی.^۱ ایشان در بیستمین سالگرد رحلت امام خمینی (ره) که بخشی از مخاطبان، میهمانان خارجی بودند ضمن تأکید بر تحقق بیداری عمومی مسلمانان، پیامد آن را تغییر موضع غرب در مقابل مسلمین بر شمرده و آن را نتیجه ایستادگی و جانفشانی مردم دانستند.

من همین جا به ملت‌های مسلمان عرض می‌کنم اگر امروز شما می‌بینید که لحن دنیای غرب در برابر شما نرم‌تر شده است، این در نتیجه همین بیداری عمومی و ایستادگی در دنیای اسلام است. وعده بی‌تخلف خداوند که پیروزی مؤمنان را وعده کرده است، تحقق پیدا نمی‌کند مگر در صورتی که مؤمنان ایستادگی کنند، پافشاری کنند، جانفشانی کنند. همان مقداری که این ایستادگی دیده شد، ورق برگشت؛ دنیای اسلام در مقابل غرب از آن حالت تحقیرشدگی خارج شد.^۲

بیداری اسلامی در پی تأثیر انقلاب اسلامی به وجود آمد و این بیداری موجب شد تا نگرش غرب به جهان اسلام تغییر پیدا کند و دیگر چون گذشته به مسلمانان ننگرند. در گذشته دنیای سلطه و قدرتمندان سلطه‌گر نسبت به کشورهای اسلامی به طور دلخواه تصمیم‌گیری می‌کردند؛ نه نظر ملت‌های مسلمان و نه نظر دولت‌های اسلامی را حتی سؤال هم نمی‌کردند. اگر

۱. بیانات مقام معظم رهبری در بیستمین سالگرد رحلت امام خمینی (ره)، ۱۴/۳/۱۳۸۸.

۲. همان.



نفت داشتند، برای نفتشان؛ اگر بازار داشتند، برای بازارشان برنامه‌ریزی می‌کردند، تصمیم می‌گرفتند و آن تصمیم باید عمل می‌شد. با بیداری دنیای اسلام این وضعیت تا حد زیادی تغییر پیدا کرد. مسلمان‌ها باید این تجربه را در همه دنیای اسلام به عنوان یک تجربه موفق و مغتنم قدر بدانند و راه خودشان را بر اساس او تنظیم بکنند. آنچه ملت‌ها را عزیز می‌کند، سربلند می‌کند، ایستادگی آنهاست.^۱

از دیگر پیامدهای انقلاب اسلامی در جهان به ویژه در بین مسلمانان، احیاء ملت‌هاست که با الگوگیری از ملت ایران و جوانانش پدید آمده است.

تا قبل از انقلاب اسلامی، ملت فلسطین همیشه در جا زدند، همیشه عقب رفتند. ملت‌های اسلامی که جوان‌هایی در بین آنها بودند که یک مقدار احساسات داشتند، گرایش‌های چپ پیدا کردند که با فرو ریختن اردوگاه‌های چپ همه چیز تمام شد. اما انقلاب آنها را احیا کرد؛ ملت‌ها را بیدار کرد. اگر یک نگاهی به صحنه پیرامون خودمان و دنیای اسلام ببیند، این معنا کاملاً روشن می‌شود. تا الان هم ملت ایران الگو بوده است. اما آن روزی که شما جوان‌ها، شما استعداد‌های درخشانی که تمام سرزمین کشور ما را پوشانده‌اید، بتوانید این استعدادها را ان شاء الله به منصفه ظهور برسانید، این ملت به یک الگوی عملی برای کشورهایی که زیر ستم هستند، تبدیل خواهد شد؛ این خیلی مهم است. کلید سعادت خود این ملت و کلید سعادت ملت‌های دیگر در دست ملت ماست؛ در دست شما جوان‌هاست و دشمن این را می‌داند؛ دشمن این نکته را دریافته؛ لذا سعی می‌کند این ملت را از ادامه راه خودشان منصرف کند.^۲

ظهور و بروز دین، ایمان و اعتقاد الهی نتیجه و ثمره پربهای انقلاب اسلامی است که در اثر اطاعت امت از امام خویش در ایران اسلامی تحقق یافت و به یمن مجاهدت عده‌ای و اراده و مشیت الهی در سراسر عالم منتشر شد. «شما با عمل خودتان، عنصر دین، ایمان، عدالت و صدق را در معادلات جهانی وارد کردید، در حالی که صداقت و راستگویی در معادلات سیاسی دنیا گمشده است.»^۳

۱. همان.

۲. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با قشرهای مختلف مردم آذربایجان به مناسبت روز ۲۹ بهمن، ۱۳۸۶/۱۱/۲۸.

۳. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با مردم استان سمنان، ۱۳۸۵/۸/۱۷.



با نگاه به حوادث و تحولات این سال‌ها می‌توان قاطعانه بیان کرد که بیداری اسلامی محقق شده است. چه بخواهند و چه نخواهند و این حرف موافقان نیست بلکه دشمن‌ترین دشمنان انقلاب اسلامی یعنی سران رژیم آدم‌کش اسرائیل به آن اعتراف دارند و آرزو دارند که چنین اتفاقی کاش نمی‌افتاد. موشه یعالون وزیر سیاست‌های راهبردی (امور استراتژیک) اسرائیل در این خصوص چنین می‌گوید:

ما خیلی دلمان می‌خواست که انقلاب‌های منطقه یک بهار عربی باشد و در ابتدا خیلی هم خوشحال شدیم اما آن‌طور که در روند امور می‌بینیم، بهره‌برداران اصلی از این خیزش‌ها اسلام‌گرایان هستند و بهار عربی بیشتر یک زمستان سخت اسلامی برای ماست.^۱
 و اما سخن آخر عالم‌گیر شدن انقلاب اسلامی است که باید آن را با جان و دل پاسداشت.

امروز پیام انقلاب اسلامی در سطح، گسترده و در عمق، ریشه گرفته است. امروز ملت‌هایی که به شما ملت ایران با چشم اعجاب و تحسین نگاه می‌کنند، فقط به ملت‌های همسایه منحصر نمی‌شوند؛ ملت‌هایی که بزرگان نظام جمهوری اسلامی و مسئولان و رؤسای ما را مورد عشق و محبت خود قرار می‌دهند، فقط به همین اطراف ما منحصر نمی‌شوند؛ آوازه انقلاب اسلامی و ایستادگی ملت ایران و پابندی این ملت به اصول و ارزش‌های خود، مناطق بسیاری از دنیا را فرا گرفته است.^۲

نتیجه‌گیری

بیداری اسلامی نتیجه بلاشک تأثیرگذاری انقلاب اسلامی در بین مسلمین جهان است. انقلابی که در نوع خود در بین کلیه تحولات اجتماعی و انقلابی بعد از صدر اسلام بی‌نظیر به شمار می‌رود. فراز و نشیب انقلاب اسلامی، شاخص‌ها، مؤلفه‌ها و اقدامات محوری آن به ویژه تدبیر و مدیریت رهبران آن جبهه‌ای را در جهان گشود که آزادگان و معتقدان و مبارزان به آن روی خوش نشان داده و به آن به چشم بصیرت نگرسته و از آن الگو گرفته و به مسیر آن رهنمون شدند. این الگوگیری و آن تأثیر در کلام و اعتراف دوست و دشمن متجلی است. به شهادت بسیاری از تحلیل‌گران و اندیشمندان

۱. کیهان، دوشنبه ۱۴/۱/۱۳۹۱، ش ۱۷۲/۲۰/۲۰۹/۱۱/۹۱۰۱۱۴/۲. <http://www.kayhannews.ir/910114/2.htm#other209/20172/11/910114>

۲. بیانات مقام معظم رهبری در اجتماع بزرگ زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی، ۱/۱/۱۳۸۷.

فراز و نشیب انقلاب اسلامی، شاخص‌ها، مؤلفه‌ها و اقدامات محوری آن به ویژه تدبیر و مدیریت رهبران آن جبهه‌ای را در جهان گشود که آزادگان و معتقدان و مبارزان به آن روی خوش نشان داده و به آن به چشم بصیرت نگریسته و از آن الگو گرفته و به مسیر آن رهنمون شدند

بلاد اسلام و کفر بیداری اسلامی که نوعی آگاهی بازگشت به اصل اسلامی است بر اثر انقلاب اسلامی تحقق یافته است و ما بر آن شدیم تا شمه‌ای ناچیز از محورهای قابل بحث درباره انقلاب اسلامی را به رشته تحریر درآوریم؛ و در بخشی تحت عنوان قدرت نرم انقلاب اسلامی که به اعتقاد اندیشمندان داخلی و خارجی که جنس انقلاب را فرهنگی و نشئت گرفته از قدرت نرم اسلام می‌دانند بدان پرداختیم؛ و در آن به اهمیت رهبری امام خمینی و تأثیر شگرف آن به مثابه قدرت نرم اثرگذار بر بیداری اسلامی اشاره کردیم؛ و قدرت نرم انقلاب اسلامی و تأثیرش بر هویت‌یابی مسلمانان و قدرت مردمی بودن انقلاب اسلامی و تأثیرش بر تحولات جهان اسلام را بررسی نمودیم و در ادامه اسلام ناب و ایدئولوژی مذهبی انقلاب را قدرت نرم تأثیرگذار بر مسلمانان بیان کردیم. به مؤلفه مهم پیروزی انقلاب اسلامی با دست‌های خالی و تأثیر الگویی آن بر مردم منطقه پرداختیم و قدرت نرم انقلاب را در ترویج مفاهیم دینی و قرآنی بعد از انقلاب و نقش آن در بیداری اسلامی با اهمیت تلقی نموده و تأثیر انقلاب بر قلب‌ها را با توجه به قدرت نفوذ بر قلوب و تأثیرش بر بیداری اسلامی تبیین نمودیم و وحدت مسلمانان را از نتایج بسیار مهم انقلاب دانستیم و نتیجه ایجاد وحدت در بین مسلمانان را در بیداری آنان نقش‌آفرین و قدرت انقلاب در تقویت شجاعت جوانان و مردم در جهان اسلام را نیز به عنوان محورهای قدرت نرم انقلاب اسلامی قید کردیم و در پایان فرازهایی از سخنان حضرت امام و رهبری را در خصوص نتیجه بیداری و انقلاب اسلامی بیان کردیم.

